ڕاپوورت سیاسی شەورای مەرکەزی ئەڕا کونگرەی ٧ سازمان دموکراتیک یارسان
"کونگرەی ملیکا دەستیاب"

یاران و هازرین کونگرەی هەفتم سازمان دموکراتیک یارسان!
سازکردن هەفتمین کونگرەی سازمان دموکراتیک یارسان لە دەیشت وڵات لە تەمام یاران و مەخسوسەن یاران تەشکیلات ئاشکەرا و مەخفی بمارک بووت.
سازمان دموکراتیک یارسان هەر ٢ تا ٣ ساڵ جارێک، جوور پرنسیپێگ تەشکیلاتی و پابەند وە بنەوای دموکراسی وە بەشدارێی یاران، کونگرە تەشکیل دەێت. لە کونگرە، جوور گەوەرەترین ئورگان خاون سەڵاحیەت سازمان دموکراتیک یارسان، گوزارش کار وفەئالیەتەکان، هەڵسووکەفت و کارنامەی مەسوولین، جوور نموونە ڕابەری هاوبەش، شەورای مەرکەزی، کوومسیوونەکان، بەرنامە و ئەساسنامە و خەتە گشتی و سیاسییەکان سدی لە بەین ٢ کونگرە واڵاوێژ کریەت .
یاران بەشدار کونگرە لە سەر بەرنامە و کار و فەئالیەتەکان سدی لە وەرین و بەرنامەڕێژی ئەرا ئایندەی سدی لە شوون کونگرە، وارد باس ڕەخنەگرانە، راوێژ و دیالووگ سازندە بوون. لە دەرەنجام ئ باسگەلە و وە دەسنیشان کردن لایەنگەل موسبەت و زەیف سدی، بەرنامە و ئەساسنامە و سیاسەتگەل گشتی و ئاماجەکان سدی ئەڕا ئایندە دەسنیشان کریت.
گەرد شەرایەت جوقرافیای و پرشوبڵاوی مەردم یارسان لە دەیشت وڵات و نەوین ئازادییە بنەڕەتییەکان لە داخڵ وڵات، یاران و لایەنگران سازمان دموکراتیک یارسان لە مودەت ئ ٢ ساڵە لە وڵاتگەل جوراوجوور ئەڕا وەدیهاوردن ئاماجەکان سدی فەئالیەت ، موبارزە و زامت فرە کیشانە. بێگوومان لە نتیجەی کار و تێکووشان، ڕابەری و ئورگانەکان سدی لە بانترین تا خوارترین پلەگەل تەشکیلاتی هەتمەن دوچار ئشتباهات و بێ کەموکوڕی سیاسی، تەشکیلاتی و ئورگانیک هاتنەس. یاران لە دەورەی وەرین توانستنەس وە دیالووگ و هاوفکرێی وەگەرد یەکتر هەم مکانیزمێگ ئەقلانی ئەڕا چارەسەرکردن گرفتەکان پەیا بکەن و هەمیچ وە دەس جەم زاڵ بن وە سەر بەرزی و نزمییەکانا. هاوزەمان کار و تێکووشان یاران و دڵسوزان سدی توانستگە دەسکەفت سیاسی، تەشکیلاتی و دیپلماتیک ئەڕا سدی داشتوویت و هەرکەس لە یاران و هەوادارن سدی وە پای وەزیفەکانیان دڵسوزانە لەی دەسکەفتگەلە بەشدارن.
وەخاتر ئحترام و ڕێز گردن لە فەئالیەت و کارەکان یاران و دڵسوزان سدی کە ئەڕا سەرکەفتن سازمان لە هوویچ تەقالا و زامەتێگ درێغی نەکردنەس، وە هەوەجە زانیمن ک لە لایەن شەورای مەرکەزی، سپاس و قەیرزانی وە دانە وە دانەیان بوویشیمن.
وەداخوە کونگرەی ٧ سدی، جوور ٦ کونگرەی وەرین، ئیجارەیچ وە دەلیل سیاسەت سەرکوت و خەفەقان نزام توتالیتەر جمهووری ئسلامی دویر لە جەمگەی یارسان و لە دەیشت وڵات وەڕێوە چووت. وەلێ موبارزە و پاوەگەزدان سازمان دموکراتیک یارسان وەخاتر وە دەسهاوردن حەق و حقووق مردم یارسان و دروس کردن جەمگەیێگ دموکراتیک و سکولار روی وە داخڵ وڵاتە. دموکراسی و دابەشکردن قودرەت لە ئێران وە شێوەی عادڵانە توانێت متودێک دڵخواز بووت ئەڕا ژیان ئاشتیخوازانە وەل یەکتر، گەرد تەمام جیاوازییە فکری، دینی، ئاییینی، زوانی، فەرهەنگی وە ئتنیکیەکان.

لەتەرەف کونگرە رێز و هورمەت مەخسوس وە تەمام فەئالێن و دڵسوزان جەمگەی یارسان، مەخسوسەن لە داخل وڵات پێشکەش کەیم. هەرلێوا وە هەوەجە زانیمن ک درووددێگ یارسانی ئەڕا خانەوادەگەل تەمام ئەو یارانە بنێریمن ک ڕووڵەکانیان وەخاتر پاراستن کەرامەت ئنسانی لە جەریان ئاخێز دەی مانگ وە لایەن ڕەژیم تروریستیی ئێرانوە گیانیان لە لێ سەنیا. هەمیچ دروود ئەڕا ئەو یارانە ک لە زندانەکان ڕەژیم تەێران وەرانوەر وە وە ماشێن خشونەت ئسلام سیاسی پاوەگەزدان کەن.

یاران بەشدار کونگرە !

لە بەین کۆنگرە ٦ و ٧ سدی، جەهان و مەنتەقەی خاوەرمیانە وە گشتی و مەخسوسەن ئێران وەگەرد ئاڵوگوورِ جدی و چارەنوویسساز روی وە روی بیەسوە. مەردم ئێران هەر جوور ٤٧ ساڵ وەرین، لە نائەداڵەتی ئختسادی، فەرهەنگی، نەوین ئازادی و دموکراسی و خوەشبژێوی ئشتمایی و وە گێشتی لە سایەی سیاسەتگەل زد ئنسانی و قەیر دموکراتیکەکان جمهووری ئسلامیی ئێران ڕەنج بەن . دیارە لە وەهار ٢٠٢٤ ک کونگرەی ٦ سدی گیریا، تا ئیسە ئاڵووگورِ و پێشهاتگەل فرەیێگ روی داگە.
وەزیەت زنەیی مەردم و ئختسادی کشوەر، دامەزرانن حوکمەت میلیتاریستی لە زوورم ناوچەگەل ئێران، ئێدام، شکەنجە و مادوکردن بیشتر ئازادیەکان، بیەس وە فاکتەرێگ ک مەردم ئێران لە هەر دەور و زەمانێگ فرەتر لە نزام جمهووری ئسلامی بێزار و بێ ئتماد بینەس. لە سایەی حوکمڕانی قەڵەت جمهووری ئسلامی وە دەلیلگەل تاسیان سیاسی و نەیاشتن سیاسەتێک شەفاف و دروس ئختسادی، وەزیەت مەردم لە سەرتاسەر ئێران وە شوونێگ ڕەسیەس کە ئترازات و تەزاهوراتەکان، وە تایبەت لە جەریان ئاخێز ژینا فرە وە ئاسانی نیشان داک مەردم، مەخسوسەن (تەبەقات خوارین جەمگە) یەک دەست و هاودەنگ دژ وە ڕەژیمن و وە گێشتی خوازیار گوزەر لە جمهووری ئسلامیی ئێرانن.
سازمان دموکراتیک یارسان باوەڕ دێرێت ک تا جمهووری ئسلامی وجود داشتوویت، مەنتەقەی خاوەرمیانە ناتوانیت ئارامی سیاسی و ئەمنیەتی وەخوەیوە بووینێت و لەی بەینە زەرەرمەند ئەسلیچ تەنیا مەردم ئێرانە.
شەورای مەرکەزی باوەڕ دێرێت ک کونگرە بایەد دوەای باس و واڵاوێژ کردن ئاڵوگوورەکان ئێران و مەنتەقە، بەرنامە و سیاسەتەکانی ئەڕا ڕەسێن وە ئاماجەکانێ وە جوورێک دەسنیشان بکەیت کە دوەای جمهووری ئسلامی، جەمگەی یارسان بتوانێت لە قودرەت سیاسی لە ئایندەی ئێران هاوبەش راستەقینە و خاون شوون و لوون مەخسوس وە خوەی بووت.

شەورای مەرکەزی سدی لەی ڕاپوورت سیاسییە تەقالاکەیت تا باسێک لە ڕابتە وەگەرد موهمترین ئاڵوگوورەکان و ڕوویدادەکان لە سەتح ناودەوڵەتی ، خاوەرمیانە، ئێران، کوردستان و جەمگەی یارسان پێشکەش بکەیت:

پەیوەندی ناودەوڵەتی

لە جەهان گلووباڵ مودرِن (هامێتەکردن ئختساد و سیاسەت)، پەێوەندییە ناوْدەوڵەتییەکان لەسەر بنەوای پاراستن مەنافەی نەتەوەیی و سیاسی وڵاتەکان تەنزیم کریاگەس. وڵاتەکان ئەڕا پاراستن ئەمنیەت و هاوسەنگی قودرەت سیاسی و پەیوەندی ناودەوڵەتی، پەیڕەوی لە برێگ قانوون و ئورف دیپلوماتیک لە سەر بنەڕەت مەنافەگەل هاوبەش کەن.

دوای ڕمیان بلووک شەرق و کووتایی هاتن وە جەنگ سارد لە بەین بلووک قەرب وە ڕابەرێی ئمریکا و بلووک شەرق وە ڕابەرێی یەکیەتی سووڤییەت جاران، ئاڵوگووڕ ژئۆپۆلیتیک مەخسوسەن لە جبهەی سووسیالیستی و پەیوەندی ناودەوڵەتی وە باڵادەستی ئمریکا جوور تەنیا قوتب نزامی و ئختسادی جەهان هاتە ئارا. ئی تەهەوەڵاتە سیستم و نەزم تازەیێگ لە سەر بنەمای تەک-قوتبی وەڕابەرێی ئمریکا توانست شەرایەتێک خاستر ئەڕا زیاتر وەجەهانیکردن ڕەسانن، ئختساد، ئەمنیەت و پەیوەندی ناودەوڵەتی فەراهم بکەێت. ئی نەزم تازە تا هەدێگ توانست بووت وە مەمەر سەقامگیری سیاسی و ئەمنیەت جەهانی و ئقلیمی ک وڵاتەکان بتوانن لە سەر بنەوای مەنافەی هاوبەش ئدامە وە پەێوەندیگەل سیاسی و مەخسوسەن ئختسادییەکان خوەیان بیەن. ئەما دەسڵات تەک لایانەی ئمریکا جواوگوو نەوی وقودرەتگەل تازە لە بوار ئختسادی و سیاسی دێرن توزە توزە دنیا دواره وەرەو چەن قوتبی بەن. لەی بەینە ، وەداخوە نەقش سازمان ملل لە ژێر هژمووني وڵاتگەل قەرب‌ی خوەی لە جاران زیاتر نیشان دا و کووشش کریا تا لە ڕێ ئی نەهاد ناودەوڵەتیوە نەزم تازەی جەهانی وە ڕابەرێی ئمریکا پیادە بکریەت. ئاڵوگووڕەکان ئیسە بینەس وە دەلیلێک ک ڕقابەتگەل سیاسی، ئەمنیەتی و ئختسادی بووتە مەنافەی هاوبەش، چوینکە پێشڕەفت خەیرای تکنۆلۆژی و وە دیجیتاڵکردن سیستم پەیوەندییەکان و ئاڵوگووڕ زانیاری و خەوەرڕەسانی و ڕەسانن وە گشتی بیەسە بەشێک لە مەنافەی هاوبەش . ئمریکا ئەڕا نیشان داین قودرەت خوەی لە سەتح جەهان لە متودگەل سیاسی و ئختسادی ئستفادە کەێت و بڕێک لە وڵاتەکان لە ژێر فشار ئقتسادی مەجبوور وە دونباڵەڕەوێی لە سیاسەتەکان خوەی کەێت. ئەما ئمریکا و قەرب لە هەلوومەرج ئیسە دی ناتوانن فرە وە ئاسانی سیاسەت تەک- قوتبی ئدامە بیەن، چوینکە شەرایەت نزامی و مەخسوسەن ئختسادی و پێشڕەفت لەی ڕابتە لە ناو وڵاتگەلێگ جوور چین، ڕووسیە، برازیل، هند و قەیرە و مەسەڵەی تروریزم ناودەوڵەتی نیشاندەر ئی حەقیقەتەسە کە ئمریکا وە تەنیا ناتوانێت سەقامگیری سیاسی و ئەمنیەت مەنتەقە و جەهان بپارێزێت. جەنگ ڕووسیە – ئوکراین و گلەوخواردن سەربازی ئوکراین لە بیین وە ئەندام ناتو، جاریکتر ڕووسیە هاوردگسە ناو هاوکیشەگەل قودرەت نزامی لە ناوچەگە و جەهان ک بێشک نەقش چین و کورەی شەماڵی و هاوکاری پهپادی ئێران وە جوورێک نەزمێگ تازە وە وجود هاوردگە ک دی ئمریکا جوور تەنیا سوپەرپاوەر جەهان هەساو ناکریەت، مەخسوسەن ک ئمریکا لە شوون هەڵوژیان دونالد ترامپ، جوور ڕەیس جمهوور بیەس وە دورسکردن فاسڵەیێگ لە بەین بلوک قەرب ک ئروپاییەکان وە شک و گومانوە نووڕنە مەسەڵەی پشتیوانی ئمریکا و تەنانەت خود ترامپ.

لە تەرەفێگ تروە، جەنگ ئسرائیل- فلستین و مویشەکەکان حوسیەکان یەمەن و نائارام کردن دەریای قرمز و جەنگ١٢ ڕوژە لە بەین ئێران- ئسرائیل ، ناکووکی لە بەین سیاسەت خارجی چین و ڕووسیە لە سەر مەسەڵەی (تایوان و ئوکراین) وە گەرد ئمریکا لە ژێر ناو مەنافەی نەتەوەیی قەیرانەگە زیاتر کردگە. جمهووری ئسلامیی ئێران وە شێوەی پراکتیکی ها لە تەرەف مخالفگەڵ سیاسەت ئمریکا ک سیاسەتێگ لەیوا ناتوانێت لە بار ئختسادی و سیاسی وە نەف ئێران تەمام بووت.

حەملەی ڕووسیە ئەڕا سەر ئوکراین ک فرەتر لە ٤ ساڵە ئدامە دێریت و یەکیک لە موهمترین ڕویداوگەل سیاسیی جەهان هاوچەرخ هەساو کریەت ک کاریگەرێی وێرانکەر لە سەر ئەمنیەت جەهانی، مەخسوسەن قەرب داشتگە. ئی جەنگە، نە تەنیا لە سەر ئوکراین و پەیوەندی ڕووسیە وەگەرد ئمریکا، ئتحادیە ئرووپا و ناتو کاریگەری دێرێت، بەڵکوو کاریگەری قوویل لە سەر بەش فرەیێگ لە دنیا و تەنانەت ئێران جوور نموونە دێریت.

جەنگ ڕووسیە دژ وە ئوکراین تەنیا مەخسوس وە یە مەنتەقە نیە، بەڵکوو یە خەتەر ژئوپولیتیکە کە توانێ دەرنجامگەل ویرانکەر ئەڕا سەر سیاسەت، ئەمنیەت و ئختساد جەهانی داشتوویت. قەیران ئوکراین و هەڕەشەگەل تەمام ئەیار

ڕووسیەی تەیار وە بەم ئوتوومی لە هەر وەخت فرەتر کشورگەل ئەندام ناتو وادار وە تەقویت شەرایەت نزامیی خوەیان کردگە.

نادیدە گردن و پایماڵ حاکمیەت سەرزەمینی ئوکراین، ئوسول بنەڕەتی حقووق ناودەوڵەتی وەگەرد چاڵش جدی دەسەویەخە کردگەس و هەمیچ سەقامگیری و پایداری نەزم دویایٚ جەنگ سارد وەل هەڕەشەی جدی ڕوی وە ڕوی کردگە. ئستفادەیٚ کرملین لە نێرو نزامی ئەرا سەر لە نوو دیزاین کردن مەرزەکان، بیەس وە بائس ترس و نگرانی لە بەین وڵاتگەل هاوسای ڕووسیە، مەخسوسەن شەرق ئرووپا و تەنانەت وڵاتگەل شەماڵ ئرووپا جوور سوئد و فنلەندک ئی دوو وڵاتە لە ژێر کاریگەری هەڕەشەکان ڕوسیە بین وە ئەندام ڕەسمی ناتوو.

قەیران ئوکراین لە تەرەفێگ بیەس وە بایس ناکووکی لە بەین قودرەتگەل قەربی و ڕووسیە و لە تەرەفێگ تروە بیەس وە فاکتەرێگ ئەرا پەڕەسەندن تەقویەت نزامی و هەرلێوا ڕقابەت ژئوپلیتیکی . سەر لە نوو دابەشکردن نەزم جەهانی وە سەر دوو قوتب پیامگەل ترسناک ئەرا ئەمنیەت جەهانی دیریت، چوینکە خەتەر پەڕەسەندن جەنگ تویلانی وجود دێریت ک ئتماڵ دێرێت بووت وە دەلیلێگ ئەرا بێشتر کردن دەرگیرییەکان.

شوون و لوون ڕووسیە وە جوور یەکیک لە دابینکەرگەل ئەسڵی ئنرژی لە ئرووپا ، شەرایەت، قودرەت وە کاریگەرپی ڕووسیە لە سیاسەت ئقلیمی و جەهانی نیشان دا. قەیران ئوکراین نیاز ئرووپا وە سەرچەوەی ئنرژی روسیە نیشان دا و مەحاسبات ئستراتژیک خستە ژێر کاریگەرپی خوەی و تاریم ئختسادی و نزامی ولاتگەل قەربی تا ئیسە نەتوانستگە کاریگەرپی دڵخواز داشتوویت.

ئێران، جوور یەکیک لە بازیگەران موهم لە خاوەرمیانە، لە قەیران ئوکراین پاڵپشت نزامی ڕووسیە بیەس. هەڵبەت جمهووری ئسلامی لە بار تاریخیوە پەیوەندی ئستراتژیک وەگەرد ڕووسیە داشتگە و مسکوو وەک یەکیک لە شەریگگەل ئستراتژیک خوەی لە وەرانوەر فشارگەل قەرب تماشا کردگە.

ئێران لە محاسبات ژئوپلیتیکی خوەی مەخسوسەن لە رابتە وەگەرد ڕەقیبگل مەنتەقەیی جوورعەرەبستان سعودی و قودرەتگەل قەربی مەنافەی ئستراتژیک خوەی وەگەرد مەنافەی ڕووسیە گرێ داگە.

ماجراجوییەکان جمهووری ئسلامی لە مەنتەقە و جەهان و مەخسوسەن دەخالت موستەقیم نزامی لە قەیران ئوکراین لە چوارچوو ڕەسانن وەسیلەی نزامی و مشاورت وە ڕووسیە، ئێران زیاتر لە جاران لە نووڕین قەربوە جوور هەڕەشەیێگ جدی ئەرا سەر نەزم، سەقامگیری و ئەمنیەت جەهانی دوینیەت.

ئێران نەتوانستگە ئتماد قەرب ئەرا لای خوەی ڕاکیشیت و روی وە روی تەحریمگەل ئختسادی کەمرشکن بیەسوەک بیەس وە بائس دارمیان ئقتساد ئێران. پێشکەفتن ئختسادی ئێران وە کەمترین ئاست خوەی ڕەسیە و تەوەرم وە جوری بەرز بیەسوەک وە پایٚ ئامارەکان، وە ملیوون کەس لە ئێران هان لە ژێر خەت هەژاری و نەداری.

یەکی لە بنەڕەتی ترین گاریگەرییەکان ئی جەنگە، سەرهەڵدان ناکووکیگەل تازە لە پەیوەندی ناودەوڵەتی و تەقویەت پوزسیون نزامی و سیاسی ولاتگەیلیگە ک لە ئرووپا، مەخسوسەن شەرق ئرووپا قەرار دیرن.

بێگوومان جەنگ و حەملەی ڕووسیە دژ وە ئوکراین، نەقش موهمێگ لە سەر سیاسەت خارجی و نزامی ئێران دێرێت و تەنانەت کاریگەری فرەیک لە سەر پەیوەندی ئێران وەگەرد ڕووسیە، ئتحادیە ئرووپا و ئمریکا دێریت.

لە ڕاپورت کونگرەی ٦ شەورای مەرکەزی سدی لە سەر بنەوای تالیل و پەیوەندی سیاسی و دیپلماسی اشارە کرد ک:

"ئەرا ئێران لە سایەی جمهووری ئسلامی، جەنگ ڕووسیە دژ وە ئوکراین توانێت دەرنجام خەتەرناک یٚ داشتوویت. ئێران عەمەڵەن وە هەناردن پەهبادگەل ئنتهاری ئەرا روسیە کفتگەسە جبهەی ڕووسیە ک پەیوەندی ئێران وەگەرد قەرب خستگەسە ژێر کاریگەرپی خوەی"

سدی باوەڕ دێرێت ک ئەکتیف کردن مکانیسم ماشە وە لایەن کشوەرگەل ئرووپایی ک وە مانای بازگشت تەمام تاریمگەل شەورای ئەمنیەت سازمان ملل دژ وە ئێرانە . ئی مەسەڵە تەنیا ئقدامێگ حقووقی یا فەنی لە چوارچوو بەرجام نیە، بەڵکوو نەتیجەی موستەقیم گوڕین شوون و لوون راهبردی جمهووری ئسلامی لە معادلات ژئوپلیتیک جەهانە. پاڵپشتی ئاشکەرای جمهووری ئسلامی لە ڕووسیە لە بار نزامی و مەخسوسەن دابینکردن پهپاد یا تەیارەی بێ خەلەبان ئەرا جەنگ دژ وە

ئوکراین، له کردەوەیا جوور بەشێگ له ماشین جەنگ دژ وه قەرب تاریف کریەت.ویسیان ئێران له پاڵ ڕووسیه له نووڕین قەربوه توانستگەس ئێران له یه «پرونده هسته‌ای قابل مدیریت» وه یه‌ک «تهدید امنیتی فعال» تبدیل بکەێت.

له پرسپکتیو پایتەختگەل ئرووپایی، جمهوری ئسلامی دی تەنیا پێشیلکار قەراردات برجام نیه، بەڵکوو موستەقیم له جەنگێک بەشداره‌ک ئەمنیەت ئرووپا، نەزم ناودەوڵەتی و ئسول بنەڕەتی حقووق ناودەوڵەتی داگەسه وەر پەلامار خوەی. له هەلوومەرجێگ لەیوا، مەکانیسم ماشه نه تەنیا جوور یه‌ک وەسیلەی فشار، بەڵکوو جوورێگ له کاردانەوەس وەرانوەر وه هەڵسووکەفت جمهووری ئسلامی ک له کردەوەیا له ئردووگای دشمنگەل راهبردی قەربی ویسیاگەس.بێگوومان جمهووری ئسلامی وه گرێدایین چارەنوویس خوەی و مەردم ئێران وەگەرد جەنگ بەین ڕووسیه - ئوکراین، خوەی خستگەسه ناو مەخمەسه و فشارگەل ئقلیمی و ناودەوڵەتی.
ئی ڕەژیمه نه تەنیا قودرەت و ئرادەی قوتاریین له گوشەگیری ناودەوڵەتی بین‌المللی نەیرێت، بەڵکوو وه ئەنقەست وڵات وەرەو مەسیرێک پەلکیش کردگەس ک تاریمگەل فەلەجکەر،دارمیان بیشتر ئختسادی و هەزف ئێران له سەر دانان کاریگەری له سەر بڕیارگەل ئقلیمی و ناودەوڵەتی، نەتیجەی سیاسەت قەڵەت دەسلاتدارگەل ڕەژیمه.وه باوەڕ ئیمه مەکانیسم ماشه پیامەد موستەقیم سیاسەت خارجی، ماجراجویانه و ئیدئولوژیک جمهووری ئسلامیه؛ سیاسەتێک ک هەزینەکەی وه لایەن حاکمان جمهووری ئسلامیوه نائێریەت، بەڵکوو له سەر هەساو مەردم ئێران دریەت.

له تەرەفێگ تر، چین ئەرا زەیف کردن هندستان له وەرانوەر پاکستان و مەجبور کردنێ ئەرا وازهاوردن پشتیوانی له جمشت ئازادیخوازیی تەبەت، له مەسەڵەی کشمیر پشتیوانی له پاکستان کەیت و وه له سیاسەت مەنتەقەیی پاکستان موستەقیمەن پشتیبانی کەێت. جمهووری ئسلامییچ له ڕابته وه مەرزەکانی وەگەرد پاکستان و مەخسوسەن مەردم بەلووچستان لەی دیو و ئەو دیو ئێران وەگەرد پاکستانا خاوەن مەنافەی هاوبەشن. ئێران لەی پەروەندەیچه ها له جبهەی موخالفەت وەگەرد ئامریکا ئەویچ وه پشتیبانی له مەسەڵەی کشمیر وه نەف پاکستان.

هەر وەی خاتره وه بەنا وه فاکتگەل جوراوجوور، ئەرا نموونه پێشرەفت ئختسادی و مەنافەگەل هاوبەش، دنیا له یه‌ک قوتبی له سەر ئەرز واقه بیەسه چەند قوتبی. هەڵبەته ئیه وەی مانا نیه ک ئمریکا نەخش کەمترێک له داڕشتن سیاسەت جەهانی و ئەمنیەت جەهانی دوینێت، له ڕاسیا، ئمریکا له فره باروه و خسوسەن له بار نزامی و تا ڕادەیێگ بەرز له بار ئختسادیوه هەمرایێ قسەیێ ئەوەڵ کەیت، ئەما له فورمێکتر و وه دروسکردن هاوپەیمان تەقالا کەیت ک سیاسەت، بەرنامه و پلانەکان خوەی وه شێوەیێگ قانوونی و له چوارچوو ئسول دیپلوماتیک و پەیوەندی ناودەوڵەتی پیاده بکەیت.
له لایکترەک مەسەڵەێ تروریزم و گەشه کردن بیروباوەڕگەل فوندامنتالیزم وئسلام سیاسی مەخسوسەن له خاوەرمیانه سیگناڵێگ خەتەرناکه ئەرا سەر ئەمنیەت و ئاسایش خاوەرمیانه و فره له وڵاتگەل جەهان.مەسەڵەێ ترۆریزم و موجودییەت گروپگەل بنیاتگەرای ئسلامی جوور دوڵەت ئسلامی عەراق و شام "داعش" و گروه سەلەفی و توندڕەو ئسلامییەکان ک بەیداخهەڵگر ئیدئولوژی قەڕنگەل ناوەڕاسن، له شەرایەت ئیسه بینەسه خەتەرێگ جدی ئەرا سەر ئەمنیەتی جەهانی، سوڵح و فەرهەنگ همزیستی له فره شوون دنیا.

سازمان دموکراتیک پارسان، باوەڕ دێرێت ک مەسەڵەی تروریزم له ژێر هەر ناو و نیشانێک، هەم ئەرا جەمگەی بەشەریەت و مەدەنیەت و هەمیچ ئەمن و ئاسایش ئقلیمی و جەهانی خەتەرناکه. مەسەڵەی تروریزم له وڵاتگەل

خاوەرمیانە و مەخسوسەن لە عەراق، سووریە و ئێران تەنیا ترور سیاسی نیەن، بەڵکەم بیەسە ترور لە چوارچوو ئیدئولۆژی ئسلامی و هیچ فکرێکتر کە مۆخاڵف ئی ئەفکارە بوت قەبوول نەێرێت وعەمەڵەن وەگەرد تەمام بەها و ئەرزشگەل دنیاشمول جوور دموکراسی و حقووق بەشەر گرفت بنەڕەتی دێرێت.

ئی ئەندیشەی ئسلام سیاسیە وەداخوە بیەس وە فاکتەرێگ ک وڵات و جەمگەکان وەگەرد هویر دویاکەفتگانە و دژ ئازادیگەل فەردی، پرسنسیپگەل دموکراتیک و قانوونگەل مەدەنی ڕویوەروی بکەیت. لە سەر ئی بنەوا ،کوردسان وەگێشتی و مەردوم یارسان وە تایبەتی، بایەد لەی بارەوە فرە وریا بن و پلان و بەرنامەی درێژخایەن و هاوبەش ئەڕا ڕەووشەنگەری و پویچەڵکردن ئی خەتەراتگەلە دابنەن، چوینکە جەمگەی کوردسان بەشێکن لە کولتورێک کە داعش و پاشماوەکانێ لە ناویا سەرهەڵدەن و وە داخوە ئی جەمگە هەمرای پوتانسەیل دروس کردن یا تەولید ئی جور گرویپگەلە لە ئایندەیا دێرێت.

سازمان دموکراتیک یارسان وە لە وەرچەوگرتن باوەڕ قویلی وە فرە حزبی، ئازادی فەردی، ئازادی دین و تەمام ئازادییە بنەڕەتییەکان، ها لە سەر ئەو باوەڕە ک گرویپگەل توندڕەو و جەهادیی ئسلامی لە ژێر هەر ناو و نیشانێک، خەتەرێگ موستەقیمن ئەڕا سەر دموکراسی و هەر ئەو جوورە لە وەرینا نیشانی دانەس لە بەرزترین جوور خشونەت ئەڕا دژایەتی وەل دموکراسی و مادوکردن ئازادییەکان جەمگە خافڵ ناون. هەر وەی بوونەوە، بایەد لە ئایندەی حوکمڕانیی سیاسی و تەوازن قودرەت سیاسی هەم لە کوردسان و هەمیچ جەمگەی یارسان، خاون هوویچ شوون و لوونێگ سیاسی و ئشتمایی نەون و وە شکڵ جدی و قانوونی وەرانوەریان بوسیەن.

خاوەرمیانە

باسکردن لە هەلوومەرج ئیسەی خاوەرمیانە، وە بێ باسکردن وە هەڵەوگەردیان ئەڕا تاریخ و مەوقیەت سیاسی و ئختسادی، هەڵکەفتەی جوقرافیایی و منفەیەت وڵاتگەل کۆلونیالیستیی لەی مەنتەقە، شایەد نەتوانێت باس و شیکارییگ جێ باوەڕ و کامڵ بووت. خاوەرمیانە لە تویل تاریخ وە خاتر هەڵکەفتەی جوقرافیایی و مەوقیەت ژئۆپۆلیتیکی خوەی، جوور مەنتەقەیێک حەساس لە بار سیاسی، بازرگانی، ئختسادی و ئەمییەتی چەو لە لێ کریاگەس. خاوەرمیانە بیەسە گۆزەرگای سێ قارەی ئفریقا، ئاسیا و ئرووپا و وە یەک گرێیان دەێت. دەوڵەمەندی خاوەرمیانە لە بار نەفت و گاز و سەرچەوەگەل ژێرخان ئختسادی، ئی مەنتەقە کردگەسە ترافیک وڵاتان مەنافەتەڵەب و ستایویس خواز جەهانی.

والاوێژکردن شەرایەت ئیسەی خاوەرمیانە هەوەجە وە باسێک لە سەر ئەهمیەت دین لەی مەنتەقە دێرێت. هەر وەی خاترە دین لە مەنتەقەی خاوەرمیانە نەقش فرە بنەڕەتی لە دویاکەفتن و شڵگیریی کولتور و شکڵ و شێوەی پەروردەیی ئی جەمگەگەلە بازی کردگە و توانیم بوویشیم ک وەزیەت ئیسەی خاوەرمیانە بەشێکی حاسڵ دینە لەی مەنتەقە ک ساڵە های ساڵە کاشتگەسەی. خاوەرمیانە بووتە شوون سەرهەڵدان دینگەل ئبراهیمی و سامی و کتاوە ئاسمانییەکان. هەر سێ دین گەوەرەی یەهودی، مەسیحی و ئسلام و دینگەلتر، جوور زەردشتی و دین یاری (دین لە منظر یاری بیشتر وە مانای ڕەسین و وە دەسهاوردن حەق، حەقیقەت، شناخت، بیاوبس و شەرت و ئقرار لە وە ڕێوەبردن جەمگەس) و فرەێکتر لەی مەنتەقە سەرهەڵدانە و موتەسفانە تاریخ گەواهی جەنگ و کووشتار و تەلاش ئەڕا حەزف کردن یەکتر بیە.

دیارە مەسیحەت فرە زوی توانست لە ڕێ ڕیفورموە خوەێ وە گەرد پێشڕەفت جەمگە و خواست واقەیی مەردم ڕێک

بخەێت و جوور مەسەلەیێگ شەخسی و ئیمانداری (هەڵبەتە لە دوایای جەنگل ١٠٠ ساڵە و ٣٠ ساڵە لە ئرووپا) سەیر بکریەت ک وڵاتگەل قەربی ئیمرۆژ لە ژێر هژمووِنی کولتور مەسیحەتا سیستم ئازادتر و دموکراتترێک پەیڕەوی کەن.
هەڵبەت ئیە ناوت وەی مانا تەماشا بکریەت کە پێشڕەفت قەرب دەستکەفت مەسیحەت یا دینە، ئەما ئی هەقیقەتە ناکریەت لە وەر چەو نەگیریەت کە ڕەوشەنفکرگەل مەسیحی و خسوسەن ئەندیشمەندەکانیان تاسیر گوزار بیەنەس لە سەر کولتور، تەمەدون مودرن و سکولاریزم قەربی یا تەمەدوون قەربی وە گشتی. وەداخوە ئسلام هەر لە روژ پیدایشیوە خوەی وە جوور یەک ئیدەی تەبشیری مارفی کردگە و عاشق قودرەت و دەسەڵات سیاسی بیە و لە هەر وەسیلەێک ئەڕا سەپانن دەسەڵات شەرعی خوەێ درێغی نەکردگە. لەیرەسە کە دین ئسلام خوەی لە بەقیەی دینەکانتر جیا کردگەسوە.
لەسەر ئی بنەوا، وە باوەڕ ئیمە خود کەلەمەی ئسلام سیاسی باس و ڕەووشەنگەربی فرە دەقیقترێکتر توایت، چوین ئسلام خوەی جوور نەهادێکی قانونگزار مارفی کەێت، ک کەلەمەی ئسلام سیاسی بەێتە ژێ پرسیار (ئسلام دینێک تەبشیری، سیاسی- ئختسادی و ئجتماییە) . لەی ڕوانگەوە کریەت بویشیەت ئسلام خۆەی تەلاش کەیت قودرەت سیاسی بگرێتە دەس و بووتە بەشێک لە دەسەڵات. هەڵبەت لە ناو ئسلام، مەزهەبەکان شیعە و سوونی هەمیشە دژ وە یەکتر بینەس و لە ڕاسیا لە سەردەم ئیسە بینەسە ٢ حەرەکەت سیاسی زد وە یەک و فرە جار کار کیشاسە کووشتن و قەتڵ عام کردن یەکتر، ک نموونەی تازەیان کریەت داعش سوونی و حەشد شەعبی شیعە جوور نموونە باریمنوە.
لە دوایای ئنقلاب ئسلامی ئێران شیعەی ئێران خاوەن مەرجەع خوەی بیە و ئێران ڕەسمەن خوەی وە مەرجەع شیعەکان جەهان مارفی کەیت و لە ڕاسیا توانستگە وە کوومەک موستەقیم وە گروپگەل تەرەفدار شیعیزم، جوور حزب‌الله لووبنان، شیعە لە عراق و سووریە، ئەمنییەت مەنتەقە بخەێتە خەتەر.
لە لایکتر سوونیەکان تا ئیسە نەتوانستنە وڵاتێک یا مەرجەێک ڕەسمی داشتوون، هەرچەند ئەخوان‌الموسلێمین و لەیی دوایە عەرەبستان سعودی و تورکیە ئی تەلاشە کردنە، ئەما لە ئەرز واقە ئیمرۆ گروە توندڕەوکان جور ئەلقائدە، داعش، حەماس و جهاد ئسلامی تەلاش کەن نمایەندەگی سیاسی ئسلام سوونە بکەن. وڵاتان عەرەبی کە پەرچمدار ئسلامن و جوور خاون ئەسڵی ئسلام سەیر کریەن، لە ناو خوەیان یەک دەنگ و یەکگرتگ نیەن و فرە جار ئختلاف سیاسی و دینی بائس ئی لێلییە بیە و لەی بووشاییە گروپێگ جوور داعش، هەڵبەتە فرە جار وە هامکاری قەیر موستەقیم وڵاتگەل قودرەتمەند و تێدادێگ لە وڵاتگەل ئقلیمی سەر هەڵدانەس ک ئی جەریان سەلەفی جەهادییە ساڵ ٢٠١٤ گەورەترین وەچەکووشی دژ وە جەمگەی ئێزەدی وەڕێوە برد.
دوایای ٧م ئوکتووبر و کاولبین غەزە، لە ناو بردن ڕابەرگەل حزب الله، لاوزکردن حوسییەکان یەمەن، زەربەی گەورەی نزامی و ئقتسادی ،تەنبیە کردن ئێران، هەم جبهەی مقاومەت و هەم گروگەل جەهادی و سەلەفیی ئسلامی لە خەراوترین وەزیەت سیاسی، ئختسادی و نزامی خوەیان قەرار گردنە. دیارە زەییف بینیان وە مانی لە ناو چینیان نیە، کە وە باوەر ئیمە جوور سازمان دمکراتیک یارسان، هەمرای ئەڕا ئەمنیەت و ئاسایش خەتەر جدیین و بایەد تەمام زەمینەکان ئەڕا دوارە سەرهەڵدانەوەی ئیانە لە خاوەرمیانە و مەخسوسەن ئێران لە ناو بوریەت.
شک لە وە نیە کە دین یەکیکە لە کاراکترە موهمەکان و لە دروسکردن شەرایەت ئیسە تاسیرگوزارە لە سەر پەرە نەسەندن پرووسەی دمۆکراتیزاسیوون لە مەنتەقە. ئەما دین تەنیا فاکتەر دروس بین وەزیەت مەوجوود نیە. بەشێک لەی وەزیەتە

دەرئەنجام ئەقلیەت کۆلونیالیزمە ک دوپای هەردک جەنگ جەهانی لە مەنتەقەی خاوەرمیانە لە سەر بنەوای منافەگەل سیاسی و ئختسادی خوەیان پیادەی کردن کە تا ئیسە لە سەر ئەمنییەت و ئاسایش و وە گەرد یەکتر ژیان کردن تاسیر گوزارە و هەمرایٚ باج ئ سیاسەت کۆلونیالیستیە دریەتوە.

دوپای گوزەریان زیاتر لە ١٠٠ ساڵ وەسەر نەقشە و پرووژەی سایکس – پیکوو، هەمرایٚ فرەیێک لە مەردم خاوەرمیانە وە یەکتر باوەڕ نەیرن و همزیستی ئجتمایی وە شکڵ دڵخواز شکڵ نەگردگەس. نموونەی ئیسە کورد و عەرەب و فەلەستینی و ئسرائیلیە. دین توانیەت جوور یەکیک لە فاکتەرە ئەسڵییەکان سەیر بکریەت، وەڵێ تەنیا فاکتەر نیە لە پرووسەی ئیسەی خاوەرمیانە. نەخشەیێک کە ئستعمار لە ١٠٠ ساڵ پێش ئەڕا خاوەرمیانە لە سەر بنەڕەت مەنافەی ئەو مەوقەی خوەیان دایانەس بەشێکتر لە دەلیلەکان وە وجود هاتن وەزیەت ئیسە لە خاوەرمیانەس.

دموکراسی خوازی لە خاوەرمیانە

وەداخوە بەنا وە دەلایلێک کە قەبڵەن باسکردیمن، دموکراسی و تەنانەت دموکراسی نسبی وە مەئیارگەل قەربی ک بتوانێت بووتە بائس ڕێزگرتن لە حقووق شاروەندی و ئازادیە بنەڕەتییەکان ، لەی مەنتەقە تا ئیسە وە وجود نەهاتگە و هەمرایٚ ئاسوویێک رووشن و موسبەت ئەڕا ئاینده وەدی ناکریەت. لە وڵاتگەلێک ک باوەڕ وە دەسڵات مەردم هەس، منفەیەت جەمگە و مەنافەی نەتەوەیی لە ئەولەویەت یەکم قەرار گردگە. پروسەی دموکراتیزاسیوون، ڕیفوورم، نەهادینە کردن دەسڵاتەکان و پرووسەی دەساودەسکردن دەسڵات بیەسە بەشێک لە کولتور سیاسی و جوور وەزیفەیێک دموکراتیک و مەدەنی سەیر کریەت، نەک مەسەڵەی قودرەت و جایگای میراتی و موروسی یا ئەبەدی. وەداخوە ئ کولتورە لە خاوەرمیانە هەمرایٚ نەک جێ نەکەفتگەس، بەڵکەم سالانێگ دووپر و درێژ توایت تا دموکراسی جوور نوورم یا فەرهەنگ جێ بکەفێت.

وڵاتگەلێگ دیکتاتوور و ئسلامی جوور ئێران، تورکیە، سووریە، عەرەبستان سعودیە و فرە وڵاتتر تا ئیسە نەتوانستگە ڕیفوورم وە نەف پروسەی دموکراتیزاسیوون جەمگە ئەنجام بیەن. لە لایەک تروە سەرکوت و خەفەقان و نائەداڵەتی سیاسی، ئقتسادی، فەرهەنگی و ئشتمایی، زندانی و ئێدام کردن جیاهویرگەل و ڕەخنەگرەکان بیەسە متودێک ئەڕا مانەوەیان لە دەسڵات. لەی وڵاتگەلە یا لە مەنتەقەی خاوەرمیانە کە سەرکوت و ئازار و نەوین دموکراسی و ڕەفای ئجتمایی تەنگ وە مەردم هەڵچنیەس، مەردم لە هەر دەروەچێگ ئسفادە کردنەس ک دەس بیەن وە ئاخێز و قەیام، ئەما نەتوانستگە زەمینەساز دموکراسی لە مەنتەقە بووت. نموونەی فرە دیار و نزیک لە ئ ڕەوایەتە، توانیەت ئشارە وە وەهار عەرەبی بکریەت ک هەرچەند مەردم ئەڕا ئازادی و حقووق سیاسی و مەدەنی موبارزە کردن، ئەما دەسڵات سیاسی قورخ کریا و وەهار عەرەبییچ نەویە دەلیلێگ ک خاوەرمیانە بووتە جەمگەیێگ مودرن و مەدەنی کە ڕێز لە دموکراسی و دەساودەس کردن دەسڵات بگرێت. وەداخوە ماڵوێرانی و جەنگ و کوشت و کووشتار بیە دەستکەفت وەهار عەرەبی. ئیە نیشان دەێت کە جەمگەی خاوەرمیانە فرە لە دموکراسی دویرە و سالگەل فرەیێگ هەوەجە وە فەرهەنگسازی و زەمینەسازی ئەڕا وە دموکراتیزەکردن جەمگە دێرێت.

سازمان دمۆکراتیک یارسان، باوەڕ قوویل وە دموکراسی دێرێت و دموکراسی وەک خاسترین شکڵ و فورم زندگی تاریف کەێت کە تا ئیسە جەمگەی بەشەری وە پێ رەسیە و وەگەردی سازگار بیە و لەو وڵاتگەلە کە دموکراسی نسبی هەس، پێشڕەفت و ئەمنییەتیچ هەس. هەر لەی پرسپێکتیفوە، سدی ئاگاهانە و لە سەر بنەوای شێواز نووڕین و جەهانبینی ئەڕا

دموکراسی تەلاش کەیت لە ناو نەهادگەل سازمان دموکراتیک یارسان فەرهەنگسازی بکەێ و ئورگانەکان سدی دموکراتیزە و نەهادینە بکەیت.مەردم یارسان، بەنا وە تاریخ و باوەرگەڵ ئەرزشی و فکری، پوتانسیەیل و زەرفییەت خوەی گونجاننیان وەگەرد کولتور دموکراسی بێشترە و هاووەخت سدی بایەد لەی ڕابتە زیاتر ئنرژی سەرف بکەێت تا جەمگە لە دەوران گوزار لە جمهوری ئسلامی و خلا قدرت و دورس بین تەهەوەڵات لە ئقلیم یارسان نشین ئامادەگی زیاتر داشتوون.

ئێران

سیاسەت خارجی ئێران

سیاسەت خارجی وڵاتان دنیا لە گشت زەمینەکان ئختسادی، فەرهەنگی، سیاسی و ئەمنیەت مللی لە سەر بنەوای مەنافە و مەسلەحەت مللی پایەگۆزاری کریەت. لە ئورف دیپلوماتیک و سیاسەت ناودەوڵەتی برێک کوود ناسیاگ هەس ک جوورێک لە خەت قرمزە و ڕەد بین لە لێ شایەد ئەمنیەت و مەسلەحەت وڵاتێگ بخەێتە خەتەر. لە هەمان وەختا، بەنا وە مەسلەحەت نەتەوەیی وڵات سیاسەت خارجی و داخلی، هەرچەند فرە لە یەک جیاوازن، ئەما بێشک لە سەر یەکتر کاریگەری دێرن.

جمهووری ئسلامی ئێران، هەر لە ئەوەڵ ئنقلاب و دوپای هاتنە سەرکاری، سیاسەت سادرکردن ئنقلاب ئسلامی وە خارج لە مەرزەکان ئێران و نمایندەگی جەهان ئسلام و مەخسوسەن ئسلام شیعە پەیڕەوی کردگەس و یەکیک لەو وڵاتگەلەسە ک سیاسەت خارجی وە شوئار لە ناو بردن ئسرائیل و چڕین ئمریکا وە شەیتان گەورە و ئستکبار جەهانی، مەسڵەحەت نەتەوەیی ئێران لەی ٤٧ ساڵ وەرینە خستگەسە خەتەر و ئیسیەیچ مەردم ئێران باج ئێ سیاسەت (فوق العاده) ئشتباێ جمهوری ئسلامیە دەێتوە. منزوی کردن جەمگەی ئێران لە جەمگەی جەهانی و مەخسوسەن جەمگەی قەربی و تەحریم ئختسادی لە سەر ئێران لە زیانبارترین سیاسەتگەل خارجی جمهووری ئسلامی بیە. پشتیوانی و هاوکاری مادی و مەعنەوی موستەقیم جمهووری ئسلامی لە گروە ئیسلامیە توندڕەوەکان، جوور حزب‌الله لووبنان، حەماس فەلەستین، حوسییەکان یەمەن وانصارالاسلام و دەخاڵەت موستەقیم لە وڵاتگەل مەنتەقە، بائس خەراو کردن ڕەوابت ئێران وە گەرد دنیای عەرەب بیە و وڵاتگەل عەرەبی ئێ سیاسەتە جور تەهدید و خەتەر ئەڕا سەر ئەمنیەت مللی خوەیان سەیری کەن. ئێ سیاسەتە، جوورێک لە یاخیگەریی جمهوری ئسلامیی ئێران لە سیاسەت وە ڕەوابت ناودەوڵەتی نیشان دەێت، ک بێجگە زیان وە مەسلەحەت و منفەیەت نەتەوەیی ئێران هوویچ تر لەلێ سەوز ناوت. سیاسەت خارجی جمهوری ئسلامیی ئێران لە مەنتەقەی خاوەرمیانە ها لە خزمەت ناسەقامگیریی مەنتەقە، چوین بیین وڵاتگەل قودرەتمند ک لە سوبات سیاسی، ئختسادی و ئەمنیەتی بەهرەمەند بوون، مەوقیەت مانۆڕداین جمهوری ئسلامی لە مەنتەقە خەێتە خەتەر و ناتوانێت وە مەیل خوەێ هەرچێ بتوایت بکەێت. هەڵبەت ئێران، تەنیا وە سیاسەت سادر کردن ئنقلاب ئسلامی و دروس کردن گرویگەل وابەستە وە سیاسەتەکان خوەێ و دەخاڵەت کردن لە کارو بار وڵاتانتر کەفایەت نەکردگە، بەڵکەم لە یەک دەیەی ئاخرا فرە وە جدی تەمام تەڵاش خوەێ وە خەرج دا، تا لە ڕوی نزامییوە جور وڵاتێک خاوەن قودرەت سەیر بکریەت.

سیاسەت ئوتومی ئێران

جمهووری ئسلامی ئێران لە تویل حەیاتێ تا ئیسە بێووچان تەقالا کردگە کە خوەی جۆر بازیگەرێک قودرەتمەن وە جەمگەی جەهانی بناسێت و ئەڕا وەدەسهاوردن ئێ شوون و لوونە، لە ژێر ناو مەنافەی مللی و حەق دەسڕەسی وە بەرنامەی هەستەیی

سەرمایە و مەنافەی مەردم ئێران خستگەسە خەتەر. جەمگەی جەهانی و ئاژانس ناودەوڵەتی ئوتومی فرەجار ئێران وە خاتر شەفاف نەوین، هاوکاری نەکردن و گیچەڵ دورس کردن ئەرا ئاژانس ئوتوومی سەر وە سازمان ملل تاوانبار کریاگەس.
سازمان ملل و ولاتگەل ئسرائیل، عەرەبی، مەخسوسەن عەرەبستان سعودی و ولاتگەل قەربی و جەمگەی جەهانی، ئێران ئوتوومی وە خەتەر ئەرا سەر ئەمنیەت نەتەوەیی مەنتەقە و جەهان و مەخسوسەن ئسرائیل زانێت. جەمگای جەهانی، مەخسوسەن ئمریکا و ئسرائیل فرە جار ئێران تەهدید کردنە و تەنانەت جەخت لە بان ئەو ڕاسیبە کردنەسوە ک ئەوان ناتوانن ئێرانێگ ئوتوومی قەبوول بکەن.

وەحەدەر داین ملیاردها ملیارد دولار، ک کریا ولات ئێران لە ڕوی ئختسادی و ڕەفایی ئجتمایی وە پاڵپشتی ئی کاپیتاڵە بنیات بنریەت، ئەما جمهووری ئسلامی وە ژست ملی وە بەهانەی ئستقلال ملی لە کیسەی مەردم ئێران سەرف مەسەلەی ئوتوومی کرد کە بێجگە لە گووشەگیر کردن ئێران لە جەمگەی جەهانی، تەهریم ئختسادی، لە دەس داین ملیاردها دولار و هەزاران فرسەت کاری و نائەمن کردن و میلیتاریزە کردن مەنتەقە، هوویـچ سوودێک ئەرا مەردم و ولات ئێران نەیاشتگەس و بایس جەنگ موستەقیم ئسرائیل و ئێران و دەخالت موستەقیم ئمریکا لە بەمواران کردن و وێران کردن نیروگاگل ئوتوومی ئێران بی کە ملیاردها دلار مەردم ئێران خەرج ئی پروژەی ئوتوومیە کریاوی.

سازمان دمۆکراتیک یارسان باوەڕ دێرێت، ک ئێران بایەد ڕێز لە مەیشوورگەل قەدەغە کردن چەکگەل کووشتار دەسەجەمی بگرێت و هەمیچ ئێران بایەد جوور جەمگەی جەهانی بووت و هیچ دەلیلێک ناوینیم کە ئێران ملیاردها ملیارد دولار لە جێ ڕەفا و ئاسایش و پێشڕەفت جەمگە و دویری کردن لە جەمگەی ناونەتەوەیی، خەرج مەسەڵەی ئوتوومی بکەێت ک نەک هەر قابل قەبووڵ جەمگەی جەهانی نیە، بەڵکەم هوویـچ خزمەتێگ وە منفەیەت ئختسادی و ڕەوابت ناودەوڵەتی ئێرانیچ ناکەیت.
ماجراجویی و جەنگە نیابەتییەکان جمهووری ئسلامی نەک تەنیا شوون و لوون ناودەوڵەتی ئێران لەکەدار کردگە، بەڵکوو لە نوورین و دید جەمگەی جەهانی، ئی ڕەژیمە جوور حوکمەتێگ یاخی و داشدار تروریسم تماشا کەن. لە یە زیاتر جمهووری ئسلامی جوور یە تادید گەورە ئەرا سەر سەقامگیری سیاسی و ئەمنیەتی لە ئاست مەنتەقە و جەهان و مەخسوسەن ئەرا سەر ئسرائیل هەساو کریەت.
سازمان دمکراتیک یارسان فرە جار و لە ڕێ بەیانیە و باسگەل جیاواز، دەرگیری موستەقیم ئێران و ئسرائیل پیش بینی و هەتمی زانستگە ک وەداخوە دویای پەلامار تروریستی ٧م ئوکتووبر و ئەمەڵیات ناسیاگ وە "طوفان الاقصی" جەنگ موستەقیم ئسرائیل و جمهووری ئسلامی قوومیاک وە جەنگ ١٢ڕووژە مەیشوورە ، ئی واقیەتە پشتڕاس کردوە.

جەنگ ١٢ ڕووژە

دویای ئنقلاب ١٣٥٧، جمهووری ئسلامیی ئێران، نزام سیاسی لە سەر بنەڕەت ئەسڵ ولایەت فەقی، شیعە"اثنا عشری" وە پروژەی سادر کردن ئیدئولوژی ئسلام-شیعی وە خارج مەرزەکان ئێران و خواست نابودی و شوئار پاکەو کردن ئسرائیل لە سەر ڕوی زەوی، وارد مەیدان پەیوەندی ناودەوڵەتی بی. لە سایەی ماجراجوییەکان جمهووری ئسلامی و وە پوویل مەردم

ئێران ئەمنیەت و سەقامگیرپی سیاسی خاوەرمیانە هەمیشە لە ژێر هەڕەشە و خەتەر گروپگەل تەندڕەو ئسلام سیاسی وە تمام بەشەکانیوە بیە و هەتا جەهان ئازاد لە تادیدگەل ئەمنیەتی و تروریستی جمهووری ئسلامی لە ئەمان نەوینەس.
جەنگ ١٢ ڕووژەی ئێران و ئسرائیل، دەرنجام زیاتر لە چوار دەیە ماجراجوپی ئیدئولوژیک جمهوری ئسلامی پی. ئی جەنگە یە ڕوویداو لە ناکاو نەوی، بەڵکوو نەتیجەی شوئار «صدور انقلاب» و گوڕین سیاسەت خارجی وە وەسیلەی بەسیج و سەرکوت داخلی پی. جمهووری ئسلامی لە کردەوەیا لە ڕووژگەل وە سەرکارهاتنێ، وە ئیدەی نابودی ئسرائیل، بڕیار دا ک مەردم ئێران ئی هەزینە پەرداخت بکەن. پشتیوانی موستەقیم لە نێروگەل نیابەتی جوور حزب‌الله، حەماس، جەهاد ئسلامی و حشد شعبی و گروپگەل شبە نزامی لە عەراق و یەمەن، لە کردوەیا بیەس وە فاکتەرێگ ک ئی ڕەژیمە جوور هەڕەشەیێگ جدی ئەڕا سەر ئاسایش و ئەمنیەت ئسرائیل هەساو بکریەت. سیاسەت دەخاڵەت جمهووری ئسلامی لە کاروبار وڵاتگەل ترەگ نەک نەویەس وە دەلیلێگ ئەڕا ڕەسین ڕەژیم وە ئاماجەکانێ بەڵکەم بیەس وە باس منزوی کردن ئێران لە سەتح ناودەوڵەتی، هەڵوەشیان ئختساد وڵات، دویاکەفتن لە بوارگەل تکنۆلۆژی، توانایگەل سەنعەتی و توانایی نزامی مودڕن لە ئێران. لە دەور و زەمانێگ ک جەهان ئیمڕووژ فرە خەیرا وەرەو تکنولوژی مودڕن و هووش مەسنەوئی حەرەکەت کەیت، جمهووری ئسلامی وەخاتر یاخیگەرییەکانێ و کەمترین دەسترەسی وە تکنۆلۆژی تازە، مالوومات مودڕن و پەیوەندی پێشکەفتگ لەی کاروانگەلە ماگەسە جێ. ئی شەرایەتە وە ئەنازەیێگ ڕەژیم کەلافە کردگەس ک هەتا نەتوانست پارێزگاری لە نێروگەل وفادار وە خوەیچی چ وەرجە جەنگ ١٢ ڕووژە و چ لە شوون جەنگ بکەێت و ئتلائات موساد ئسرائیل وە ئاسانی وارد ساختار نزامی و ئتلائاتی ڕەژیم ئێران پی.

پشتیوانی جمهووری ئسلامی لە حەماس و ئەمەڵیات تروریستی ٧ ئوکتووبر ئی جەریانە دژ وە ئسرائیل ، نەک سەرکەفتن وە دەست نەهاورد بەڵکەم پی وە ویانکێگ ک ئمریکا وە تەمامی پشتیوانی لە ئسرائیل بکەێت.
لە سەر بنەوای خەوەرڕەسانییەکان و تەنانەت دەزگاگەل خەوەرڕەسانی خود ڕەژیم، ئاسمان ئی وڵاتە لە مودەت ٢٤ سائەت یەکم پەلامار ئسرائیل ئەڕا سەر ئێران، کەفتە ژێر کونترۆڵ ئسرائیل و سامانەگەل پدافەند هەوایی ئێران یا وە تەمامی نابود بین یا دی جوور جاران کارایيان نەما و هەرلێوا فەرماندەگەل رەدیف یەکم یا کلیدی ئەرتش و سپای پاسداران لە ناو برد. جمهووری ئسلامی ک وە دەزگای تەبلیقاتی خوەی لەیوا نیشان دا ک لە بار نزامییوە فرە توانمەندە تەنانەت نەتوانست پارێزگاری لە گیان فەرماندەگەل پایەبەر خوەیچی بکەیت.
لە تەرەفێگ تروە وە پای قسەی کاروەدەسگەل ئمریکای و سەرچەوەگەل خەوەری، سایتگەل مویشەکی و دامەزراوەگەل ئوتوومی و مەخزنگەل تەسلیحاتی بێ کردار و تا هەدێگ بنووڕ کریان. ڕابەر نزام ولایەت فەقیە ک هاوزەمان فەرماندەی نێروگەل نزامییچە فرە زوی ئحساس خەتەر کرد و لەوە ترسا ک نەکوا جوور حەسەن نەسرالله‌ی هاوپەیمانی لە لووبنان بکەفێتە وەر پەلامار هەوایی ئسرائیل لە ژێرزەمینەکان، هەر وەت خاترە خوەی لە شوونێگ نادیار شاردوە. وەلێ دەس ئاخر ئسرائیل توانست لە هەڵکەفت ٩ سەراو توقان ١٤٠٥ خورەتاوی وەرانوەر وە ٢٨ فوریەی ٢٠٢٦ میلادی لە جەریان یە پەلامار خافڵگیرانە و هاوبەش ئمریکا و ئسرائیل لە ڕێ موویشەک و هەواییوە ناوبریاگ بکووشن.

وه له وەرچەوگرتن ئەوەیگە ئسرائیل له جەنگ ١٢ڕووژه باڵادەس بی، وەلی تەوفیر کلیدی ئیه بی ک ئسرائیل له سەر بنەوای منفەیەت و مەسڵەحەت نەتەوەیی و ئەڕا مانەوەی خوەی له دەروەچێگ ک هاتویه پێش، هێرش کرده سەر جمهووری ئسلامی و له ڕاسییا توانایيه نزامییەکان ئی ڕەژیمه وه کووشتن فەرماندەگەل ڕەدیف یەکم سپای پاسداران وه تەمامی زەییف کرد. وه مانایێگ تر، جەنگ ١٢ ڕووژه تەنیا یه زەربەی نزامی نەوی، بەڵکەم ئاماج بنەڕەتی ئسرائیل ئەڕا ڕمانن ڕەژیم یا لاخوارەگەی زەلیلکردن ساختار نزامی، زەربه وەشانن له شانازیی نەتەوەیی، گوشەگیرکردن ناودەوڵەتی و فشار ئختسادی بی. هاووەخت ئەڕا مەردم دەرکەفت ک دوژمن بنەڕەتی مەردم سیاسەتگەل قەڵەت جمهووری ئسلامییه ک فرەتر له چوار دەیەس مەردم ئێران کردگەسه سپەڕ یا قەڵغان ئنسانی ئەڕا مانەوی خوەی.

جەنگ ١٢ ڕووژه هەمیچ نیشانی داک وەپێچەوانەی ئدئاکان ڕەژیم ک گویا کونتروڵ وه سەر پەنج پایتەخت ئقلیمی و قودرەت تەمام له سووریه، لووبنان و یەمەن دێرێت، ئیه تەنیا یه تەوەهم بی تا هەقیقەت. گەرد خالی کردن سەر سفرەی مەردم و پاڵپشتی ملیاردها دولار له گوروپگەل نیابەتی و ڕمیان ڕەژیم بەشار ئەسەد، ئی کاره نەک هوویچ منفەیەتێگ ئەڕا جمهووری ئسلامی نەیاشت، بەلکەم وه شێوەیێگ ڕسوا بی ک دەس ئاخر مەجبوور بی نێرووەکانێ له سووریه بوەیته دەیشت. ڕمیان ڕەژیم ئەسەد دەرخەر ئەو ڕاسییه بی ک شوئار و دەزگای پروپاگەندەی جمهووری ئسلامی وەگەرد واقیەت مەیدانا کامڵەن تەوفیر دێرێت و ئیدئولووژی سادراتی ناتوانێ بووته ئەڵترناتیف ئەڕا قودرەت واقەیی.

وه باوەڕ سازمان دموکراتیک یارسان، ئی جەنگه تەنیا شکست ئەرتشێگ له مەیان نەبەرد نەوی، بەلکەم شکشت دنیابینی، ئەرزشگەل ئیدولووژی، تەوەهمات ئقلیمی و هەمیچ زەنگێگ خەتەر بی وەرانوەر وه نزام وڵایەت فەقیه ک دی لەوه زیاتر ناوت درێژه وه سیاسەتگەل نیابەتی و ئاژەوەگێڕانەی خوەی بیەیت. سیاسەتێگ لەیوا دی ئەڕا وڵاتێگ جوور ئسرائیل و جەمگەی جەهانی وه گێشتی قابڵ قەبووڵ نیه و ئدامەی ئی پرووسه توانێت بووت وه مەمەرێگ ک مەردم ئێران وه شێوەیێگ جدی وەگەرد جەنگ ماڵوێرانکەر رویوەروی بکەیت.

سازمان دموکراتیک یارسان، باوەڕ دێرێت ک هەر جەنگێگ نزامی دژ وه ئێران وه لایەن هەر وڵاتێگ خارجی، توانێت بووت وه هەڕەشەیێگ جدی ئەڕا سەر گیان و ئەمنیەت مەردم ئێران، یەکپارچەگی ئێران و یەکیەتی نەتەوەیی و هەمیچ توانێت بووت وه فاکتەرێگ ئەڕا وێرانکردن ژێرخان ئختسادی و ئێران فرەتر له جاران له پرووسەی پێشرەفتگەل جەهانی دویا خەیت. سدی باوەڕ دێرێت ک تەنیا ڕێ ئەڕا قوتاربین لەی شەرایەته، ئەوەسه ک خودم مەردم ئێران له چوارچوو موبارزەیێگ مەدەنی ، ئاشتیخوازانه و ئاگاهانه و له سەر بنەوای هاوکاریی نێرووگەل دموکراسیخواز زەمینه ئەڕا شکڵگیری یه ئەڵترناتیف نەتەوەیی و دموکراتیک ئەڕا گوزەر له جمهووری ئسلامی دورس بکەن.

سدی هەرلێوا ها له سەر ئەو باوەڕە ک ئی مەسیره له بەراورد وەگەرد سیناریوگەل نزامی، هەم هەزینەی کەمتر هەڵگرێت ئەڕا جەمگەی ئێران و هەم توانێت نوا له وێرانکردن ژێرخانگەل ئختسادی و نەهادگەل دەوڵەتی بگرێت. سدی هەمیچ باوەڕ دێرێت ک گوزار دموکراتیک و دووير له خشونەت و له سەر بنەوای ئرادەی مەردم، بووته فاکتەرێگ ئەڕا ئاوادانکردنەوه و وەهێزکردن ئختساد نەتەوەیی، رفورم له ساختارگەل حوکمڕانی و چینه بان شوون و لوون ئێران له ڕقابەتگەل ئقلیمی و ناودەوڵەتی. له لایێگ تروه بووته بایس ڕێکخستن ئێران وەگەرد پێشهاتگەل زانستی، تکنۆلۆژی و ئختسادی جەهان هاوچەرخ.

حەماس ک وەر لە هێرش ٧ ئوکتووبر وەڕێوەبەر ئدارەی غەزە بی و لە بار فکری و ماڵیوە سەر وە ئیدئولووژی جمهووری ئسلامی بی، هەر جووره دەنگێگ نارِازی و دژکردەوەیێگ سەرکوت کرد و لە پراکتیکا هوویـچ نیشانەیێگ لە ئازادی سیاسی و ئجتمایی وجوود نەیاشت. وەلیٚ لە شوون ٧ ئوکتووبر هەزاران نەفەر لە مەردم غەزە وە لایەن دەوڵەت ئسرائیل وە وەحشیانەترین شێوە وەچەکووش کریان و تەقریبەن تەمام غەزە وێران کریا.سازمان دموکراتیک یارسان بیٚ هوویـچ ویانکێگ هەم هێرِش تروریستیی حەماس و جەهاد ئسلامی ئەرِا سەر ئسرائیل وە توون ترین شێوە ماکووم کەیت و هەمیچ وەچەکووش کردن مەردم فلستین لە غەزە وە لایەن دەوڵەت ئسرائیلوە.سازمان دموکراتیک یارسان، ئمێدوارە ک ئاگربەسێگ ک وە وجوود هاتگەس بووت وە مەمەرێگ ئەرِا سوڵح پایار و کووتایی وە نەهامەتیگەل مەردم غەزە و فلستینییەکان و ئسرائیلییەکان تا بتوانن لە ناو سوڵح و ئاشتی و فەرهەنگ پێکەوەژیان وەگەرد یەکترا هەڵسووکەفت بکەن.

جمهووری ئسلامی دویای ٧ ئوکتووبر شوون و لوون و پرستیژ خوەی وەخاتر کووشتن زوورم سەرکردەگەل نێرووگەل جبهەی مقاومەت، رِمیان رِەژیم بەشار ئەسەد و کاریگەررییەکان جەنگ ١٢ رِووژە لە دەسدا و لەیوا دیارە ک رِەژیم جمهووری ئسلامی ناتوانێت جوور دەوران وەر لە رِوویداوەکان ٧ ئوکتووبر مانوورِ ئیدولووژی مەزهەبی لە ناوچەگە بیەیت.

ئەما جمهووری ئسلامی تا ئەلانیچ واز لە سیاسەتگەل ماجراجویانەی خوەی نەهاوردگەس، چویکە باوەرِ دێرێت ک وە هێرش مویشەکی ئەرِا سەر ئسرائیل بووت وە خاون شوون و لوون خاستر لە بوار هاوسەنگیەل نزامی و قودرەت ئقلیمی. تەنانەت لەیوا ئدئا کەیت ک ئەو بیەس وە بایس ئەوەیگە ک ئسرائیل ئاگربەس قەبوول بکەیت و پیرووز جەنگ ١٢ رِووژە جمهووری ئسلامییە. ئیە لە حاڵێکا ئ‌ی سیاسەتگەلە تەنیا وە هەدەر داین سەرمایەی نەتەوەیی مەردم ئێرانە و هەمیچ بایس بیە کە ئیران لە سەتح ناودەوڵەتی جوور وڵاتێگ پاڵپشت تروریزم سەیر بکریەت.

هەر ئترازێکیچ دژ ئ‌ی سیاسەتگەل شکەستخواردگ جمهووری ئسلامیە، وە توهمەت جاسوسی و وابەستەگی وە وڵاتگەل خارجی وە شێوەی وەحشیانە لە لایەن رِەژیم ئسلامی سەرکوب کریەت و تەنانەت ئامار سەرکوت شکەنجە و ئێدام لە دویای ئاخێز ژینا و مەخسوسەن دویای جەنگ ١٢ رِووژە لە جاران زیاتر بیە. بەرخەڵاف سیاسەت رِەژیم ئسلامی ئێران کە ئمریکا و قەرب وە فاکتەر ئەسڵی نەهامەتی و وەزیەت سەخت زنەیی مەردم ئیران زانێت، سازمان دموکراتیک یارسان باوەرِ دێریت کە تەنیا فاکتەر ئەسلی وەزیەت ئەلان خود رِەژیم جمهووری ئسلامی و سیاسەتگەل قەڵەت و توندرِەو و تەمامیەتخوازییەکانیە.سازمان دموکراتیک یارسان، هەرلێوا باوەرِ دێرێت تا جمهوری ئسلامی وجود دێرێت، مەنتەقەی خاوەرمیانە ناتوانیت سەقامگیری سیاسی و ئەمنیەتی داشتووت، وە زەرەرمند ئەسلیچ لەی بەینە وە دەرەجەی ئەوەڵ تەنیا مەردم ئێرانە.

سیاسەت ناوخووی ئێران

جمهووری ئسلامی ئێران لە سەر بنەمایٚ ئیدئولووژی مەزهەبی یا ئسلام شیعە مەزەو وە دانان نەهاد وەلایەت فەقی دامەزریاس و سیاسەت ناوخوەییچی کەم تا زیاگ لە سەر ئ‌ی بنەوا جێگیرە. سیستمێگ لەیوا ناسیاگەس وە ئسلام سیاسی لە سەر رِێواز شیعەی دوانزە ئیمامی ک هەم دویاکەفتگە و هەمیچ دژ دموکراسی و تەمام ئازادیگەل بنەرِەتیە. جمهووری ئسلامیی ئێران لە مودەت ٤٧ساڵ حوکمرِانی، وڵات وەرەو دویاکەفتگی، هەژاری ونەداری، ئتیاد یا مەواد موخەدر، فەرار مەغزەکان، وە کویلە کردن ژن، میلیتاریزە کردن و وێران کردن ژێرخان ئختسادی و مەنزوی کردن ئێران لە سەتح

ناۆنەتەوەیی بردگەس. باسکردن لە سەر تەمام وردەکارییەکان سیاسەت جمهووری ئسلامیی ئێران لە ناوخو وڵات، لە توانای ئ ڕاپوورتە نیە، هەر وەی خاترە تەلاش کریەت تا فرە وەکوڵی ئاماژە وە خاڵگەلێک موهم لە دیدگای ئ ڕاپورتوە بکریەت:

وەزیەت ئختسادی ئێران

ئێران لە فرە باروە هەم دەوڵەمەنە و هەمیچ توانایی خوەبژیووی دیرێت، ئەما وەداخوە وە خاتر سیاسەتە قەڵەتەکان جمهووری ئسلامی، وڵات ئێران سەرەڕای داشتن سامان و سروەت تەبیعی جوور نەفت و گاز و بەرهەمگەل کەشاوەرزی و نیرووکار تا ئیسە وابستە وە هاوردەکردن خارجیە و ناتوانێت لە بار هەناردنوە خوەی بخەێتە بازنەێ ڕقابەت وە گەرد وڵاتەکانترا. وە شێوەییگ گشتی هەر وەخت وەزیەت ئختسادی وڵاتێک ڕوی لە گەشەسەندنە، عەرزەێ کار فرەترە لە تەقازای کار، یا لانێکەم مەوقیەت کاری موسبەت و ڕەونەقدارترە. ئەما وە پای ئامارەکان لە بەین ١٥ تا ٢٠ ملیون نەفەر لە ئێران بێکارە. هەڵبەت وە خاتر نەوین ئازادی و شەفافیەت، کەمتر ئاماریک توانیت لە بار علمی جێ ئتوار بووت و ئامارەکان جمهووری ئسلامی ئەسڵەن جێ متمانە و باوەڕ نیە، چوین جمهووری ئسلامی لە ڕابتە وەگەرد ئختساد و وەزیەت مەردم هوویچ وەخت شەفاف نەوەیە، پەس فرە سەخت وە نەزەر تێت بتوانیەت لەی ڕابتە ئامار دەقیقێک پێشکەش بکریەت. ئەما وەزیەت ڕوی لە خراوی و ئتراز و نالەێ مەردم لە وەزیەت گرانی، بێکاری و نەوین ڕەفاێ ئجتمایی، فەقر و کووچ دەسەجەمی ئەڕا خارج ئ ڕاسیە سابت کەن ک جمهووری ئسلامیی ئێران لە سیاسەت ئختسادی و ئاسان کردن مەوقیەت کاری و خوەشگوزەرانی مەردم شکەستخواردگە و وڵات وەرەو دویاکەفتگی ئختسادی و فەرهەنگی و ئیفلاس بردگە.

وە باوەڕ سازمان دمۆکراتیک یارسان، تەمام ئ نائەداڵەتی، نەوین ڕەفای ئجتمایی، کاولبین ژێرخان ئختسادی ، گرانی و بێکاری هەڵەوگەردیەت ئەڕا لای سیاسەت قەڵەت، فەساد و شکست مودیریەت ڕابەران جمهووری ئسلامی و حوکمەت ئاخونەکان بەرپرسیار یەکمن لەی وەزیەتە. هەڵبەت جمهووری ئسلامیی ئێران وە ئەنقەست خوازیار و دروسکەر ئ وەزئیەت سەخت و فەلاکەتبارەسە تا مەردم وەگەرد گیچەڵ ڕۆژانە سەرگەرم بکەیت و کەمتر لە فکر ئایندەی وڵات و باوەتگەل سیاسی جوور ئنقلاب دژ وە ڕەژیم بوون. جمهووری ئسلامی ئەڕا ئدامەی دەسڵات خوەی لە کۆنتکست سیاسی لە ئدامەی شەرایەتێگ لەیوا لە گشت کەس سوودمەنترە. ئەما ئترازات مردم ئێران نیشاندەر ئ حەقیقەتەسە ک مەردم لە خەتە قرمزەکان نزام جمهووری ئسلامی گوزەر کردگە. سازمان دمکراتیک یارسان باوەڕ دیریت، کە ترس مەردم ئێران لە وەحشیگەرییەکان ڕژیم ئسلامی شکیاس و هەر لەحزە دەنگە ئترازییەکان بەرزتر بوتوە وە ئ پرووسە تا دروسکردن ئاڵوگووڕ بنەڕەتی ئەدامە دێرێت.

فەزای سیاسی و جومشت مەدەنی لە ئێران

هەرچەند ئێران ڕوی وە دنیای خارج و لە تئوریا برێگ لە پرنسیبە ئەساسییەکان و ئەسڵەکان دموکراسی، جوور هەر چوار ساڵ ئنتخابات ئەڕا ڕەیس جمهووری، هەڵوژانن مەجلس "قوە قضایە، مقننە، و مجریە" رەئایەت کەێت، ئەما لە حەقیقەت ئیانە تەنیا ئەڕا ئدامە وە حەیات نزام جمهووری ئسلامیە و تەنیا کەسانێک لە دەسڵات و لە سیستم حکومەتداریی ئێران جێێ بوتوە کە دسنیاشاندەی خود ڕەهبەر و پایبەند وە تەمام موعیار و خواستەکان وڵایەت فقی و

بەیت ڕەهبەریە، لە غەیرِ ئ سوورەتە و برعکس سیاسەتەکان و ئەرزشەکان ڕەژیم ولآیەت فقیە ئالوگوورِ و تاثیرگوزاری لە سیاست کەلآن ئێران لە نزام ولآیەت فەق مەهالە.

سەرەڕای گردن و زندانی کردن و ئێدام و شکەنجە، ئەما مەردم موعتەرز و موخالف دەنگ ئعتراز خوەیان بەرز کەنوە و لە وەزیەت مەوجود نارِازین و عەمەڵەن خوازیار گوزار لە جمهووری ئسلامین. وەداخوە،چ لە ناوخوو و چ لە دەیشت ئێران، نیرووگەل موخالف یەکگرتگ و یەکدەس نیەن تا بتوانن ڕابەریی مەوج نارەزایەتی مەردم ئێران بکەن. برێک لە گرووپگەل موخالف ئەسڵەن باوەڕ وە گوران لە ناو جمهووری ئسلامیی ئێران وە باڵ وە ناو ڕیفورمخوازەکان نەێرن (ئیانە بێشتر لە خارج ئێران مۆبارزە کەن) و برێکیچ باوەڕ دێرن ک گەرد خوڵقانن وەحشەت و تون و تێژی دژ وە کەسگەل نارازی و جیاهویرەکان و میلیتاریزە و پولیسی کردن ولات، ئەما هەمرایێ مەردم کووشش کەن تا لە ڕێ جومشتگەل مەدەنی و مەردمی لە هەوڵ و هەوش ئسلاحات، تەغەیراتێک لە ئێران دروس بکەن.

لە ئ سەد و چەن ساڵ ئاخرە لە ئیران، لە دەورەی مەشرووتە تا جمهووری ئسلامی، جەمگەی ئیران شایەت فرە ئالوگوورِ سیاسی و ئجتمایی بیە. ئەرا نموونە سێ رووبداو گەورەک تەکان فکری ، سیاسی وە هویەتی داگەسە فەرد ئیرانی:
جومشت مەشرووتە، ئنقلاب ٥٧ وە ئاخیز ژینا لە ژێر ناو شوئار "ژن - ژیان - ئازادی" بینە.
جمهووری ئسلامی لە ماوەی ٤٧ ساڵ حوکمەت ئیدئولوژیکی و عەقیدەتی خوەی تەقالا کردگە لە تەریق نزام تەبلیغاتی و ئامووزشی خوەی یەک نەسڵ و نیم ئیرانی پەروردە بکەیت. ئاماج ئستراتژیک ئەوە بیەسەس کە نەسڵ وەرجە ئنقلاب وەک "حافظەی تاریخی" جەمعی وە کنار بنەێ و و یەک نەسڵ و نیم دویای ئنقلاب وەک میراتگر و دینامیک ئنقلاب جێ بخەیت.
ئیدئولوژی حوکمەت - لە ناو خود هەستە و ئەرکان فکری نزام دوچار جوورێگ شکاف قوویل تاریخی و دیالتیکی بییە و هەمیچ وە گەرد گەورەترین ئاخێز ئجتمایی، نە تەنیا لە سەتح ئیران، بەڵکوو لە سەتح جەهانی ڕوێوەڕوی بیەس. تەمام نێرووگەل لیبراڵ دموکرات وە سوسیاڵ دموکرات لە ئاست جەهانی خویان وە گرد دەستگاە ئەرزشیی ئاخیز مارِفی کردن.
نیرووگەل باوکسالار وە موحافزەکار چوێگای نتوانستن لە موقابڵ ئ ئاخیزە وە ئەرزشەکانێ بووسن تەلاش کردن وە شوئارگەل کاذب، دوێاکەفتێگ وە پیاگ سالار خوێان وەک تەمام کەر یا فاعل مارفی بکەن، ئەما خوەشبەختانە وەختای پفیلکەی ئ شێوە نوورینە پەرە سەند تەنیا تەرەکیان بییە بەشێ.

ئاخێز ژینا

ئاخیز ژینا لە ژێر ناو شوئار "ژن - ژیان - ئازادی" ئەوەڵین مەرزبەندی تاریخی، فکری وە هەویەتی فەرد ئیرانی وە گەرد تاریخ سیاسی و ئجتمایی سەد ساڵەی ئەخیر خوەی ، مەخسوسەن نزام و حوکمەت ئیدئولوژیکی ئسلامی کیشا.
ژن وەک جنس (ژنتیک) وە وەک جنسیەت (عونسریک ئجتمایی) تاریفی ئەرا زندگی خوەش و خاس ئەوە بیە کە ژیان نە فەقەت لە تەریق ئورگانگەل فیزیکی مانا دێریت، بەڵکوو بایەد خاون فەئالیەت هەستی شناسانە وە ماریفەت شناسانە لە زیست جەهان ئەندیشە، خەلاقیەت، ئبتکار وە مەسوولیەت سیاسی و ئجتمایی بووت. تاریفێ ئەرا ئازادی ئەوە بیە ک

ئنسان بایەد خاون خودمختاری سیاسی و ئجتمایی بوت و بتوانی لە سەر سەرنووشت خوەی خاون دەنگ و ڕەنگ، قودرەت تەسمیم گیری و ئرادەی ئازاد بووت. ژن وەک جنس وە وەک جنسیەت وە جەخت کردن لە سەر ئ‌ی تاریفاتە لە ژیان و ئازادی لە پەڕەپێدان فەردیەت، شەخسیەت وە هویەت تاریخی ژن ئیرانی نەقش ئافرینی کرد وە توانست ئەڕا ئەوەڵین جار رادیکال ئفراتی فمینیستی وە مانشوینیسم موحافزە کار وە گرد چاڵش فکری و نەزەری ڕوی وە ڕۆی بکەیت وە " ئنسان" لە مەرکەز هەر جوورە ساختار و نزام سیاسی وە ئجتمایی قەرار بێیەێت.
ئاخێز ژینا لە قالب یک جمشت سەراسەری قودرەتمەند توانست زوورم شارەکان ئێران بگرێتوە و لایەنگەل جەمیەتی جوروایجوور پەیوەس وەی جمشتە بین. هەستە و خسڵەت بنەڕەتی ئ‌ی ئاخێزە دموکراتیک بی، وە شوئار ژن - ژیان - ئازادی، فەلسەفەی زندگی و ئەرزشگەل ئنسانمداری و دموکراسیخوازیی بڵاو کردوە. خواست هاوسانی و ئازادی وە مەحوەریەت موقابلە وەگەرد حجاب ئجباری وە جوریک بەرجستە بی، کە شوئار ژن – ژیان – ئازادی، گوڕیا وە یە خواست ئازادیخوازی و ئەرزش دنیاشمول لە خارج مەرزەکان ئێرانیچ .
ئاخیز ژینا، شوون و لوون ژن و جوانگەل و دورس کردن پەیوەندی و پێل ئرتباتاتی لە ناو چینەکان جەمگەی ئێران بەرجەستە کردوە.دویای زیاتر لە چوار دەهە لە تەحقیر و دووچەوەکی دژ وە ژن ئێرانی، جمشت ژینا جارێکتر وە دسهاوردن دوارەی کەرامەت ئنسانی ژن وە فەرد ئێرانی نیشان دا. فەرد و ژن ئێرانی لە ئاخیز ژینا لە یەک پەێوەند و جمشت سەرتاسەری وە شوئارگەل متمەدون و دادخواهانە خوازیار هەڵوەشانەوەی دووچەوەکی ، بەرقەراری عدالت، رەسین وە ئازدی و داوای کەرامەت ئنسانی و حقووق شەهروندی و دامەزرانن نزامیک سکولار، دمکراتیک و مەردمسالار کردن.
ئاخیز ژینا ئتراز وە دووچەوەکی، نابەرابەری، هەژاری، ناعدالتی وە خوازیار گوزەر لە ڕەژیم ولایت فەقی لە کولیەت خوەی بی . ئ‌ی ئاخیزە ئەرزشگەل نەسڵ جەوان لە یەک خیزش ئنقلابی لە مقابل نورمگەل سوونەتی، دینی، مردسالاری، دووچەوەکی و ئستبداد قەرار دا.ئاخیز، جوورێگ هەڵسووکەفت و پاوەگەزدان بی وەگەرد گوفتمانگەل پاوانخوازیی موروثی، دینی و ئیدئولوژیک. هیچ ئیدئولوژیک سیاسی، ناسیونالیستی و دینی لە ئاخیز ژینا جایگاە ویژەیک نەیاشت. ئەما شوئار ژن ژیان - ئازادی وە جوریک لایەکان جەمیەتی مەردم لە سەراسر ئێران وە یەک پیوند داک هم جمهووری ئسلامی و هەم موخاڵفان ئ‌ی نزام ئسلامیە قافڵگیر کرد.
جەمگای یارسان وە سدی وە پارادایم یارسانی لە باوەت ژن ک خاون نزام ئەرزشی-تاریخی موختەس وە خوەیانن نووڕێتە ئ‌ی مەسەڵە، ئەمریک کە دەفاتر یاری شایەتی ئەڕایێ دەن.سدی، هەر ئەو جوورە لە قەتنامەی ژمارە ٢یێ پەسەنکریاگ کونگرەی ٥ لە باوەت ژن هاتێگە، نەقش ئافرینی ژن لە سیاسەتگوزاری و ڕابەری سازمان وەک زەرورەتێک واجوو یا ئجباری دوینێت. سدی باوەڕ دێریت کە بایەد وە چەو ژن و پیاگ یارسانی سەیر دنیا کرد وە بەر ئەساس ئەو دێینە نەخشە ڕی سیاسی داشت وە سیاسەتگوزاری کرد. ئەگەر فەقەت وە چەو یە جنس دنیا تماشا بکەیمن بێ شک تەسەورمان لە تەسویر جەهان مەخدوش و یە بعدیە.

سازمان دموکراتیک یارسان لە دەوران سکون و رکود وە دوەران جمووجوێل تەلاش کردیە تا ئەورە ک ئەڕایێ ئمکان دیریت جوورێگ یەکگرتن لە بەین سیاسەت فایدەگرا و ئیدەئالیست دورس بکەیت. سدی زانیاری لە سەر قەواعد بازی سیاسی

له ناو بنەماڵەیْ سیاسی ئیران هەر له له بەلوچستان تا کوردسان دێریت. سدی تەڵاش کەیت وه پایْ زەرفیەت و ئمکانات خوەی فرەترین دەسکەفت سیاسی داشتوویت، ئەما زانیْ که بایەد له سیاسەت له پشت ئحساسات و هەست و سوزوه خوەی قایم نەکەیت. بایەد هەڵسەنگانن و موحاسبه بکەیْت وه خاون ئراده وه تەسمیم موستەقڵ بووت. رێسک، هەڵە وه دەسکەفت بەشگەڵ گەورەی تەسمیم و مەیدانداریی سیاسیه.

سازمان دموکراتیک یارسان باوەڕ دێرێت که هردک جناح اصلاحطلب و محافظه‌کار له جمهووری ئسلامی،له بنیان فکری و هویەتی تەوفیرێگ وەگەرد یک نەیرن و له کردەوەیا دو روی یک سکەن. هر دوکیان جوور یک وه منظومه ئەرزشی و ئیدئولوژیک نزام ولایەت فقیه پابەندن، خوەیان پابەس وه قانوون ئەساسی جمهووری ئسلامی زانن، تبعیەت له ڕابەری و پابەندبین وه ولایت مطلقه فقیه و له کووتاییا، پاراستن نزام وه هەر قیمەتێگ ئەڕایان ئەولویەت یەکم دێرێت.

تەجروبەی عەمەڵی حوکمڕانی له دەوران دەوڵەت محمد خاتمی تا حسن روحانی و ئەلانیچ مسعود پزشکیان ئی واقیەته سابت کردگه که اصلاحطلبان، هەتا له دەورانێگ ک ساڵەها له بەرزترین ئاست قودرەت ئجرای حزوور داشتنه، نه تەنیا توانایی دورسکردن تەقیرات ساختاری و بنەڕەتی له جمهووری ئسلامی نەیاشتنه، بەڵکوو له کردەوەیا وه یەکیک له فاکتەرەکان ئەسڵی تداوم، بازتولید و تثبیت ئی نزامه تبدیل بینه. وه باوەڕ سدی، اصلاحطلبی له چوارچوو جمهووری ئسلامی، نه پروژەیک ئەڕا گوزار له جمووری ئسلامیه، بەڵکوو وەسیلەیگه ئەڕا مودیریەت نارەزایەتی ئجتمایی و ئدامەی عمر سیاسی جمهووری ئسلامی.

ئنتخابات ئاخر ریاسەت جمهووری ک وه پیرووزی مسعود پزشکیان دوای هات، وه بەشداریی کەمتر له ٤٠٪ برگوزار بی. ئی بەشداری ژێر نیمی له مەردم واجد شرایط ئنتخابات ئێران هەڵگر یەک پەیام سیاسی و ئجتمایی فره رووشن بی.ئی میزانه له بەشداری کەم مەردم نیشان دا که بەش گەورەیێگ له جەمگەی ئێران ، له مەسیر نافەرمانی مەدەنی و تاریم سندووقەکان رأی، مەشروئیەت جمهووری ئسلامی له کردەوەیا بردنەسه ژێر سوئاڵ. بەشدار نەوبین مەردم له ئاستێگ بەرز له ئنتخابات مەهەندسی کریاگ، تەنیا نیشانەی ڕەد مەشروئیەت حقووقی و سیاسی نزام ولایەت فقیه نیه، بەڵکوو دەرخەر شکافێگ قوویل و پایدار و بەردەوامه له بەین جەمگه و ساختار قودرەت؛ شکافێگ که ڕیشه له ناکووکی هویەتی، فکری و ئەرزشی له بەین مەردم ئێران و جمهووری ئسلامی دێرێت.

له نوورینگەباوەڕیی سازمان دموکراتیک یارسان، ئی شکافه وه ئی ڕەد مەشروئیەت جمهووری ئسلامی له تمامیەت خوەی، دی وه تەنیا یەک قەیران موەقەت یا قابڵ کونتروڵ یا مودیریەت نیه، بەڵکوو نیشانەی ڕەسین جمهووری ئسلامی وه مەرحەڵەی دارزیان ڕەوایەت یا مەشروئیەت سیاسی ئی نزامەسه ک هیچکام له جناحگەڵ دەروین نزام دی توانایی نمایندەگی ئرادەی گشتی، جواوگوو وه خواستەکان جەمگه و جایگایک له ناو مەردم ئێران نەیرن.

سازمان دموکراتیک یارسان باوەڕ قوویل دێرێت، که ئسلاحات بنەڕەتی له جمهووری ئسلامی قەیر مومکنه و تەنیا ریْ نجات و ڕەسین مەردم ئێران وه ئازادی، گوزار کامڵه له جمهوری اسلامی ئێران له تەمامیەت خوەی. دیاره پرشوبڵاوی نیرووگەڵ موخاڵف و نەیاشتن بەرنامەیێگ هاوبەش و بیْ ئتمادی له بەین نێروگەڵ موخاڵف ڕەژیم و باوەڕ نەیاشتن وه دموکراسی موشارەکەتی یا پلورالیسم ناب، عومر ئی نزامه زیاتر کردگه وه ئی بڵاوبینەوه یا پەرشوبڵاویی نێروگەڵ موخاڵفه یەکیکه له فاکتەرگەڵ ئەسڵی مانەوەی جمهووری ئسلامی ئێران له قودرەت..

کورد

نەتەوەی کورد یەکێک لە گەورەترین نەتەوەکان خاوەرمەیانەس و توانیم لە کنار مسر، یونان، ژاپن و چین وەک نەتەوەیک هەزارەی ناو لەلێ بوەیم. نەتەوەی کورد لە سەر بناخەی ئامارە قەیر ڕەسمیەکان تەقریبەن ٤٠ ملیون نەفرە کە لە دوبای دەوران حکومەت ماد تا ئیسە بدون دەوڵەت مەنێە. لە دەوران هخامەنشینی تا ئیسە قەیام و ڕاپەڕین ئەڕا دواره وەدەس هاوردن قودرەت سیاسی لە سەرزمین و ئاو خاک ماد قدیم و کوردستان تازە ئدامە دێریت. کورد با وجود ئەوە ک دی نەتوانست دەوڵەتێگ گەورە و قودرەتمەند وەک دەروان حکومەت دیاکوو (کیقباد) وە هوخشترە (کیخسرو) داشتویت، ئەما وە خاتر کاریگەرێ ١٥٠ ساڵەی حوکمەمەتیان، هخامنشیەکان پارس مەجبور بین کەمێک لە قودرەت سەراسەری شەریکیان بکەن و لەخودمختاری (نزام ساترایی) بیشترێک بەرخوردار بن. کوردستان وەک خاک، نەتەوە، فەرهەنگ وە قودرەت سیاسی تا زەمان دابەش کردنێ لە دوبایێ شەڕ چاڵدران چوارچوو مەوجودیەت خوەی پاراستوی. ئیمە توانیم بویشیمن ک خاک کوردستان یا ماد قەدیم وە لایەن پارسەکان داگیر کریا و لە جەنگ چاڵدران بەشەکانتر خاک و نەتەوەی کورد ک لە ئەشقاڵ پارسەکان بێ لە دایک خوی دابڕیا و ئیە زەمینەی سەرکوتکردن جمشتە کوردییەکان لە تەمام بەشەکان کوردستان ئاسان کرد. تا ئیمرووژ عەقڵ سیاسی وە ئستراتژی نەتەوەی کورد لە لەهاز فەلسەفی وە تئوری نەتوانستیە خوەی تاریف بکەیت، بەڵکو کار سیاسی و نەتەوەیی لە سەر بناخەی مەنافە و مەسڵەحەت حزبی و ئیدولوژیکی دارڕشیاگەس.

کوردستان عەراق

کورد لە ئ بەشە لە کوردستان لە بەین ساڵەکان ٩٠وە تا ئیسە لە ڕێ حزبە سیاسیەکان، خوێ لە بار سیاسی و ئداریوە مودیریەت کردیەت. کوردەکان توانستن لە دوبای لابردن نزام بەعس وە لایەن ئمریکا و هاوپەیمانەکانیوە وە خاتر داشتن وەسیلەی سیاسی یانی حزب و ڕیکخراو، لە دارشتن دەستوور یا سیمای تازەی سیاسیی عراق نەقش خویان بازی بکەن. نزام سیاسی لە عەراق لە سەر بنەوای جیاوازی دینی و نەتەوەیی دارڕشیا کە لە نەتیجە فاسلە فکری، سیاسی وە فەرهەنگی دروست کرد کە تا ئیسە چەند جار عراق وارد فاز جنگ سکتاریستی کردگە.

لە بوار نەتەوەسازی و هوشیاریی نەتەوەیی حوکمەت هەریم هویچ بەرنامە و سیاسەتیک موشەخەس وە هەدەفمەند نەیریت. نەتەوەگەرایی فەقەت بیشتر لە قالب جل و بەرگ کوردی وە حزبایەتی قابڵ تاریفە. ئەندیشە و عەقڵ نەتەوەیی بویچکترین گەشە نەیاشتگە. دەزگای حوکمەتی وە داشتن ئ هەمکە سەرمایەی تەبلیقاتی و ئامووزشی وە ئقتسادیە نەتوانسگە گامیک ئەڕا هوشیاری نەتەوەیی، دموکراسی ساختاری و داشتن نەهادگەل موستەقل ئداری و سیاسی هەڵگری. حوکمەت هەرێم لە تویل عومر حوکمرانیی خوەی تا ئیسە نەتوانستگە سیستم وەڕێوەبەریی و دەسڵات سیاسی خوەێ نەهادینە بکەێت و لە نەوین حوکمەتێگ نیشتمانی وڵات لە نەوین قانوون ئەساسی ڕەنج بەێت. هاووەخت حوکمەت ئدئا دێرێت، ک دموکراسی و حقووق هاوسانی و جیایی دین لە دەوڵەت لە کوردسان حاکمە. ئەما وەڕێوەبردن سیستم سیاسی وڵات و لە ژێر هژموونی دینێک موشەخەس و نەیاشتن قانوونێک سکۆلار ناتوانێت جەمگەی کوردسان دموکراتیزە بکەیت و حەق و حقووق ئەقلیەتە ئاینیەکانتر ڕاحەتر توانیەت پاێماڵ بکریەت. وەداخوە جەمگەی کاکەیی لە دەوارن زیاتر لە ٣٠ ساڵەی حوکمەتداریی کوردی لە کوردستان عەراق تا ئیسە لە حەق و حقووق سیاسی خوەیان بێبەشن. هەمان چشت توانێت لە سەر جەمگەی ئێزەدییچ ڕاس بووت ک گەرد گەورەترین وەچەکووشی وە لایەن داعش دژ وە ئ جەمگە لە ساڵ ٢٠١٤ وەلێ تا ئەلان لە پارلمان عەراق و دادگای باڵای ئ وڵاتە ئتراف وە جینوساید ئێزەدییەکان نەکریاگەس.

سدی باوەڕ دێرێت ک ڕێزگرتن لە حقووق تەمام چینەکان جەمگە، تەنیا لە ڕێ فەرهەنگ دموکراسی و جیایی کامڵ دین لە دەوڵەت و سابت کردن حقوق شەهروەندی لە قانون ئەساسی توانێ پیادە بکریەت.

کوردستان سوریە

مقاومەت دلێرانەی ڕووڵەکان کوبانی و عەفرین ویر و زەین جەهان لە بارەی کورد گوڕان. کوردەکان سوریە توانستن وە هەڵوژاردن سیاسەتیک دورس و لە سەر بنەوای مقاومەت، مەوقعیەت برتر خویان لە ئاڵو گوڕەکان سوریە بپارێزن. کوردەکان سوریە خاون ئەو بەشە لە خاک کوردستانن کە لە بار ئستراتژی و ژئوپۆلیتیک (دەسڕەسی و ئاو گەرم) توانیت تەمام کوردسان تەبدیل بکەیتە وەزیەتیک سیاسی ، نزامی و ئقتسادی ک وڵاتە قودرەتمەندە و ستاتویس خوازەکان لە موحاسبات ئستراتژی خوەیان ئەهمیەت ئەڕای دابنەن.

ئێلام کردن "فدراسیوون شمال سوریە- ڕۆژئاوا) نوقتە عەتفیک لە سیاسەت تازەیٚ کوردییە. لە ئی فدراسیونە حەق و حقووق تەمام دین و مەزهەب و نەتەوەکان لە وەر چەو گرێاگە. نزام کانتوونی شەرایەت و پرووسەی دموکراتیزاسیوون لە خواوروە ئەڕا بان - بەر خەڵاف دموکراسی سەنتراڵ وە ئلیت- فورسەت بازی کردن نەقش وە ئەنجام داین وەزیفە و مەسوولیەت ئەڕا تاک فەراهەم کردگە.
کوردەکان "ڕۆژئاوا" وە دورسکردن نێروو نزامی "قوات سوريا الديمقراطيه" (قسد)، جور یەک نێروو بالقوە و جیٚ باوەڕ ئمریکا و نێرووگەل هاوپەیمانیی جەهانی دژ وە داعش خوەی وێنەدار کردگە و تاقە نێرووێگ رەزمی و رێکووێک و جیٚ ئتماد ئمریکاس ک لە سوریەی دوای ڕمیان حوکمەت بەعس و ڕەژیم بەشار ئەسەد لە سەری حساو کریەت.
وە لە وەرچەوگرتن وە پلورالبین ئی نیرووە ک لە ئەمەڵا بیشترینیان عەرەبن، ئەما وەداخوە تا ئیسە قودرەتە گەورەکان ڕوی خوش وە ئیە نیشان نەیانە وە ئیە خوی توانیت بەهانە بیەیتە دەس ئوردووگای ئسلام سیاسی، حوکمەت موەقەت ئەحمەد شەرع ڕابەر هەیئەت تەحریر شام و رەیس جمهوور دیفاکتویی سووریە ک وە پشتیوانی تورکیە لەمپەر و گرفت جدی ئەڕایان دروس بکەن.

هەرچەن ساڵ وەرین لە مانگ مارس لە بەین ژنراڵ مەزلوم، فەرماندە قەسەدە و رەئیس جمهوور موەقەت سووریە ئەحمەد شەرع وە ناوبژیوانی ئمریکا لە سەر ١٠ بەند رێککەفتن، وەلیٚ سەرکوت و وەچەکووش کردن مەردم عەلەوی و دورووزی وە لایەن نێروگەل حوکمەت موەقەت سووریە پەیامێگ رووشن ئەڕا مەردم کورد لە سووریە بی، ک تێکەڵکردن یا پرشوبڵاو کردن قەسەدە لە ناو نیرووگەل حووکمەت سووریە توانیت لە ئایندەیا بووتە بایس وەچەکووش کردن کوردەکان و تا ئەلانیچ هەر ڕووژ هەرەشە جەنگ داخلی و هەڕەشە لە مەردم کورد وە لایەن تورکیە و حوکمەت موەقەت سووریە ئدامە دیٚرێت.

تورکیە هەر لە رووژەکان ئەوەڵ دامەزارانن کانتونەکان وە یانک موبارزە دژ تروریزم و پەکەکە وە گەرد تەمام دەستکەفتەکان کوردستان سووریە موخاڵفەت و دوژمنی کردگە. تورکیە هەم لە بار تاریخیوە جوور وڵاتیک ک لە سەر ئەساس و پرنسیپ دەوڵەت/ مللەت دامەزریاگەس وە گەرد فدراسیوون رووژئاوا موخاڵفە، هەمیچ لە بار نەتەوەییوە هیچوەخت هازر وە تەحموڵکردن سەکەفتن و کیانێک موستەقل کوردی نەوەیەس، ک کریەت ئاماژە وە دوژمنایەتیان وە گەرد رفراندوم کوردسان عراق بکریەت. بێجگە ئی نوورینە ک لە سەر کورد دیٚرێت، هەلوومەرج ئستراتژیکی کوردسان سووریە ئەڕای ئەهمیەت دیٚرێت. هەروەی خاترە کارزار نزامی دژ کوردەکان خستە ریٚ و جاریکتر عەفرین و سەریکانی خستە ژێر دەسڵات داگیرکاریی نیروو خارجی.

دوای ڕمیان حوکمەت بەشار ئەسەد تورکیە بیشترین نفوز لە سەر حوکمەت موەقەت سووریە دیٚرێت.
تورکیە لە تمام کارتەکان خوەی ئستفادە کەیت ک حوکمەت سووریە کورد نە جوور نەتەوە، نە جوور یەک نەهاد موستەقڵ وە هەویەت کوردی وە ڕەسمیەت نەناسیت، چوین وە رسمیەت ناسین و وجوود کوردەکان سووریە لە مەرزەکان تورکیە وە خەتەر ئەڕا سەر ئەمنیەت نەتەوەیی خوەیٚ زانێت.

لە بوار رئاڵ پولیتیک وەیی پەیا کردن ڕێگا چارە ئەڕا چارەسەرکردن مەسەلەی کورد و وە رسمیەت ناسین خواستەکان کورد لە سووریە، خەتەر جەنگ داخلی دواره لە سووریە وجود دیٚرێت. گشت نیشانەکان باس لە ئەوەکەن ک شەرایەت کورد لە سووریە نسبەت وە گوزەشتە هەم لە بار نزامی و هم لە بار پشتیوانی ناودەوڵەتی فرە لە جاران خاسترە و کورد لە سووریە وارد فاز تازەێک لە موبارزەی سیاسی بیە و شوون و لوونیگ ئەنکار ناپەزیر پەیا کردگە.
وە باوەڕ سازمان دمکراتیک پارسان، کوردەکان سووریە تا ئیسە توانستگە باڵانسیگ بپارێزێت و تەوازن قوا دورس بکەیت و شەرایەت و ئتوار کورد لە سووریە هەم لە ئاست سووریە، ناوچە و ناودەوڵەتی و مەخسوسەن لای ئمریکا موعتەبەر نیشان بیەیت.

کوردستان تورکیە

کورد لە تورکیە لە جەریان هـ د پ(HDP) و دوای هەڵوەشانەوەی وەلایەن دادگای قانوون ئەساسی تورکیە وە تووەمەت "پاڵپشتی لە پ ک ک" حزب دم (DEM) دامەزریا و توانست وارد موبازەی دموکراتیک وە پارلمانی بوتن. نەتیجەی

ئنتخابات پارلمان و شاردارییەکان نیشان داکە تا چ ئەندازە کورد لە بار سیاسی و ئاگاهی نەتەوەیی هوشیار بیەس. دم پارتی وەک جەریانیک سیاسی وەوەک ئاکتوریک دموکراتیک لە ناو جەمگەی تورکیە و جەمگەی جەهانی بیە خاون ئتوار و مەشروئیەت ئەرا دموکراتیزە کردن تورکیە. ئەما زلهێزەکان، مەخسوسەن ئمریکا، ناتوانن لە سیاسەت خوەیان نسبەت وە ڕەفتار حوکمەت تورکیە ک خاون دویێمین ئەرتش ناتوە وە لە بار ژئوپولیتیک لە نوقتەێک حساس قەرار گردگە سیاسەتیک ڕووشن هاوتەریب وە گەرد فشار ئەنجام بیەیت.

هاوزەمان حوکمەت تورکیە لە شەرایەت سیاسی و قانوونی کوردەکان لە پارلمان تورکیە وە دس هاوردن ڕەیس شارەوانی فرەیک لە شارە کوردیەکان لە تورکیە ڕوی خوش نیشان نەیا. جەنگ تەمام ئەیار دژ وە پ.ک.ک و کورد وە هەڵگرتن مەسونیت پارلمانی پارلمانترە کوردەکان و زندانی کردنیان و لاوردن ڕەیس شارەدارییە کوردەکان و قیوم داناین لە جیان، کورد و تورک لە وەرانوەر یەک قرار دا. ئەما دوبای ڕمیان ڕەژیم بەشار ئەسەد وە جوریک معادڵەکان وە یەک خواردن و تورکیا لە مەوقیەت تری قرار گرد ک لە راسیا وەزئیەت شێویاگ سووریە، دەخاڵەت و پشتیبانی موستەقیم ئسرائیل لە درووزیەکان سووریە و واردبین ئسرائیل وە خاک سووریە و جوورێگ وە هەڕەشە ئەرا سەر ئەمنیەت خوەی زانست. هاوزەمان پشتیبانی موستەقیم فەرانسە و ئمریکا لە کوردگەل سووریە و مەخسوسەن قەسەدە، تورکیە وە جوورێک نائومێد کرد ک ناتوانێ لە ڕێ وەکاربردن قوی قهریە و نیروو نزامی کوردەکان سووریە لە هاوسایی چەن قدمی خوی مەهار بکەیت. کوردەکان سووریە ک ((عەبدوڵا ئوجالان)) وە ڕابەر مەئنەوی و سیاسیی خەویان زانن هەمیشە پەیوەندییگ نزیک وەگەرد کورد تورکیە داشتنە و خود مەزڵووم عبدی سالانێگ جوور گەریلا لە سەف پەکەکە بیەس و لای هەمان حزب پەروەردە وەرگرتگەس ک تورکیە وە تەمامی خەوەر لەی مەسەڵە دیرێت و ناوبریاگ جوور هەڕەشەیێگ ئەرا سەر خوەی زانێت.

مودەتێگە وە پێشنیار دەوڵەت باخچەلی، رابەر حزب نەتەوەیی، تورکیە وارد گفتگو وە گەرد ئوجەلان بینەس. مەزاکرات ئوجەلان - تورکیە لە جاران جدیتر تێتە وەرچەو و لە سەر بنەوای خواست ئوجەلان پ ک ک لە کونگرەی ١٢ وە کردەوە خوەی هەڵوەشانوە و نێرووەکانێ لە تورکیە کیشاوە و تەنانەت لە یەک مەراسم سمبوولیک چەکەکانیان ئاگر دان. دیارە تا ئیسە تورکیە هیچ هەڵسوێستێگ ئەمەڵێ لە خوەی نیشان نەیاگەس ، وەلێ هەمرای باوەڕ و ئمێد وە ئدامەی پرووسەی ئاشتی وجوود دیرێت.

سازمان دمکراتیک یارسان لە پرووسەی ئاشتی لە تورکیە پشتیبانی کەیت و باوەڕ دیرێت ک ڕێچارەی مەسەڵەی کورد دەس ئاخر بایەس لە ڕێ ئاشتی و گفتگووە بکریەت و دەسەڵاتدارگەل تورکیە بایەس واقیعەت و مەوجوودیەت و هەویەت کورد وە ڕەسمیەت بناسن ک بێگوومان وە منفەیەت تەمام مەردم تورکیە و ناوچەگەس.

کوردستان ئێران

نەتەوەی کورد لە کوردسان ئێران لە زەمینەگەل سیاسی، ئختسادی و ئجتمایی گەشەی متفاوت وە قەیر مەوازن داشتێە. لە هەر جەمگەیێگ کە گەشە یا پەرەپێدان لە ئ‌ێ بوارگەلە وەگەرد یەک نەچووتە پێش تەمام جەمگە وە گشتی دووچار گەشەی مەنفی بووت.بازار ئقتسادی ناوخوەیی کوردسان ئێران وەبێ پشتیوانی و بەرنامەرێزی دەوڵەتی لە حاڵەتیک ناجوور قەرار گردگە. وە خاتر نەوین سەرمایەگوزاری وە بازار رەقابەتی ئقتساد بوومی کوردسان وە سێەقەی سیاسەت ئقتسادی دەوڵەت نەفەس دەیت. ئ‌ێ وەزیتە کاری کردێیە کە مەوج مەوج لە جوانەکان کوردسان لە کرماشان، ئیلام ، لووڕسان، هەمەدان، سنە و ئورومیە و باقی شارەکان تر کوردسان ڕوی کەنە شارە گەورە سەنعەتییەکان ئیران. بەخش کەشاوەرزی و دامداری کە کوڵەکەی ئختساد ئ‌ێ ناوچەگەلەسە هەمرائ‌ێ وە شیوەی قەدیمی یا سوونەتی ئەنجام دریەت کە بیەسە مەمەر ئەوە ک میزان تولیداتێ فرە گەشە نەکەیت.

وەزیەت ئجتمایی مەردم کورد وە دەلیل فەقر و بێکاری، تەڵاق، مەواد موخەدر، خشونت وە زد ژن وە مناڵ فرە خراوە. ئیانە گشتیان دەلایل ئختسادی وە شەرایەت حاکم لە ناو وڵات دیرێت. لە لایکتر دەسڕەسی وە تکنۆلۆژی و زانیاری بائس هوشیار کردن مەردوم بیە. تەماس وە گەرد دنیای خارج وە خەور داشتن لە ئاڵوگوڕەکان دیدیان نسبەت وە جەمگەی خوەیان گوڕانگە وە وارد جم و جویل سازمانی ئەرا دروس کردن ئاڵوگوڕ لە ناو جەمگە کردگە.

ئیمه ئیمروژ شایەتیم کە سازمانگەل حقووق بەشەری، ژن، موحیت زیست وە ئەنجومەنگەل فەرهەنگی هاز تازەیێگ دانەسە جەمگەی کوردی وە تا ئەندازەیک لە هوشیاری نەتەوەی وە فەرهەنگ مونحەسر وە خوی ئاشنای کردنە.
کوردەکان ئێران تا ئەورە کە ئەرایان ئمکان داشتێە وە گەرد ئی ڕەژیمە موبارزە کردنە وە ئیە خوی نیشانەی هوشیاریە. مانگ نیە کە چالاکوانێگ کورد وە خاتر موبارزە ئەڕا وەدەس هاوردن حقووق ئتنیکی و شارومەندی، زندانی، ممنوع‌الفعالیت یا ئێدام نەکریەت. لە ئی سەد ساڵ ئاخرە سەرهەڵدان فرەیێگ قومیاگە، ئەما فاقد عقل وە تئوری هویت سازی بیە.
جەریانات کوردی لە ئی بەخشە لە کوردسان نەتوانستنە تەمام پێکهاتەکان مەردم کورد بخەنە وەر موتاڵەعەی جەمگاشناسانە و تاریف کردن نەتەوەی کورد لە ئێردا فەقەت موستەقیم یا قەیر موستقیم لە سەر ئەساس زاراوەی "سوورانی" و مەزهەب "سنی" وە جوقرافیای موکریان بیە. فرە لە جەریانات کوردی تویش ئنشقاق بینە. تەمام ئی ئنشقاقەیلە سەلیقەی، ڕەفتاری وە ئخلاقیە وە هویچکامیان ناتوانریەت جوور پارادایمگەل ئیدوئولوژی یا سیاسی تاریف بکریەت.

جەریانات کوردی وە چەنها بانگەواز نەتوانستنە مەردوم لە پای سەندوق دەنگ دان بکیشنە دویا. ئیە نیشانەی ئەوەسە ک ئی ئەحزابە تەماس جدی وە موستەقیم وە گەرد جەمگەی خوەیانا نەیرن وە یا ئەسڵەن نازانن کە داخوازییەکان ئاڵوگوڕ وە سەریان هاتێە وە فەردێک "اصلاح طلب" توانیت لە ئیان خاستر بەیانی بکەیت. وە داخوە وە خاتر فەرهەنگ وەو شەرایەت تاریخی و ئجتمایی جەمگەی کورد چەن گروە سەلفی وەک "مکتب قران" وە " جماعت دعوت و اصلاح" ناسنامەی تاریخی کورد خستنەسە ژێر فشار ناسنامەی " عوممەت ئسلامی" و فرە جوان ئاموزش دانە، کە خوەیان لە ناو فکر و پەروەردەی داعشی پەیا کەن.

جەمگەی یارسان

جەمگەی یارسان لە دەیشت و ناوخوەی وڵات نسبەت وە حەق و حقووق خوەیان هووشیار بینە. دروس کردن ئەنجومەنگەل فەرهەنگی وە سازمانگەل سیاسی نەقش گەورەیێگ لە خوەناسین تاریخی، فەرهەنگی وە سیاسی تاک یارسانی داشتگە. ئستفادە کردن ئەفراد فەئاڵ یارسانی لە دیاسپوورا یا دەیشت وڵات لە کار سازمانی و ڕێکخستن بیە مەمەر ئەوە ک ئەفراد وە گوروگەل یارسانی لە ناوخوەی وڵات دەرس و ئلهام لەلێ وەربگرن وە ئەوانیچ وە لە وەرچەوگرتن شەرایەت خاس خوەیان دەس بینە کار سازمانی لە ناو ئەفراد ئەدەبی، سیاسی،موحیت زیست، هونەری وە فەرهەنگی ناو جەمگەی یارسان. جەمگەی مەدەنی یارسان وە وێنەدارکردن یا دیزاین کردن داواکاریگەل و خواست فەرهەنگی و هویەتی ، نیشان دانە ک مەردم یارسان لە چەو وەرین فرەتر وە نسبەت حەق و حقووق خوەیان هووشیارن و بیشتر لە جاران فەئاڵتر بینەس. سازماندەهی کردن جەمەکان و تەزاهوراتەکان نیشاندەر ئەوسە کە جەمگەی یارسان لە بار کار سازمانی بیەس وە خاون متود مەخسوس وە خوەی و لەی بوارە وەرەو نوا چووت. جەمگەی یارسان لە ناوخوو ئێران خوازیار خواستگەل هویەتی وەک زوان داڵکی و حەق و حقووق فەرهەنگی وەک وە ڕەسمییت ناسین دین یاری و هەڵگرتن دووچەوەکی لە سەر مەردم یارسان وە خاتر ئەوەی کە پەیڕەو دین یارین.

جەمگەی یارسان هەر جوور جەمگەی ئێران و کوردسان لە ڕەوابت و موناسبات مەنفی دویاکەفتگ عەشیرەتی، سوونەتی وە دینی ڕەنج بەیتن. لە جەمگەی یارسان بازێ خاندان سادات هەمرای لە نفوذ ئجتمایی، دینی و سیاسی خویان ئستفادە کەن. دیارە ئی خاندانگەلە هاوزەمان نەقش موسبەتێ ئەڕا حەڵ کردن گیچەڵگەل ئجتمایی دێرن وە ئیسەیچ وارد پشتیوانی لە جم و جویلەکان "کار موحیت زیست بینە". وەلێ سادات تا ئی مەرحەڵە نەتوانستنە ساختار وە ڕەفتار نەهاد خوەیان وە گەرد هەڵسووکەفت، حەرەکەت و خواستەکان جەمگەی مەدەنی یارسان لە ناوخوەی وڵات ڕێک بخەن.

بازێک لە سادات لە کارزار ئنتخاباتیچ وە پشتیوانی خوەیان لە ئەفرادگەل ناو دەزگای جمهووری ئسلامی ئێران جەمگەی یارسان توویش چەن دەستەگی و پرش و بڵاوی کردنەس. لە هەر ئنتخاباتێک لە فەردیک پشتیوانی کەن، ئەما لە تویل ٤٧ ساڵ ئیمە کەسێک لە مەجلس نەیمنە کە باس لە سەر وەزیەت ئقتسادی، فەرهەنگی، ئجتمایی وە هویەت مەردم یارسان بکەیت کە وە خاتری وە دوچەوەکی وە گەردیان بەرخورد کەن و جوور نموونە بایەد ئەڕا وەرگرتن کار لە هفت خان سیستم "گزینش" ئمتحان باوەڕ دینی بیەن. ئیە لە حاڵێکا فرە لەو نمایندەگەلەک تەنیا حاڵەت تەشریفاتی و سمبلیک دێرن و ئختیارات فرەیێگ نەێرن لە ناو جەمگەی یارسان لە ژێر پشتیوانی بازە ساداتێگ دەنگ دەنە پێان وەڵێ ئەڕا تاقە جارێگ وە ئاشکەرا پێشنیارێگ نەوردنەسە مەجلس ئسلامی جمهووری ئسلامیی ئێران ئەڕا وە ڕەسمیەت ناسین دین یاری جوور دین چەندین ملیوون یارسانی لە ئێران.

سازمان دمۆکراتیک یارسان باوەڕ دێرێت کە سادات دروسترە کە لە سیاسەت کردن لە دین ئستفادە "ابزاری" نەکەن. هەر لە سەر ئی بنەوا خاستر ئەوەسەک سادات هەم وە خاتر پاراستن شوون و لوون خوەیان و هەمیچ وە خاتر حورمەت ئەڕا دین یاری و جەمگەی یارسان فرە زەرورە کە لە ژێر ناو دین و سەیدمەداری کار سیاسی نەکەن و هیچ نمایەندەێک لە ڕووژ ئنتخابات وە مەردم و جەمگەی یارسان تەوسییە نەکەن، با مەردم و سادات وەک ئەفراد موستەقڵ خوەێان تەسمیم بگرن کە دەنگ وە کی دەن. وەیجوورە سادات نەقش دینی و ئجتمایی خوەیان پارێزن و توانن وەک ئونگوو ئەڕا جەمگەکان دەوروەریچ بانە هەساو. هەڵبەت ئیە وە مانای ئەوە نیە کە سادات حق سیاست کردن نەیرن، سدی باوەڕ دێرێت ک گشت کەس و تەنانەت سادات خوەیان خودموختارن لە سەر هەر نووڕینێگ یا ئیدئولووژیێگ ک دێرنەی یا بتوان ئەڕا جەناح و لایەنێگ ک وە نەف کەلان جەمگەی یارسان بووت تەبلیق بکەن، هەرچەن چشتێگ لەیوا فرە سەختە لە ناو نزامێگ توتالیتەر و داشدار ئسلام سیاسی. گەرد ئیەیچا خوەیان توانن هەر کارێگ ک دورسە و وەگەرد ئەقڵ وژدانا خوەیانا جوور بووت ئەنجامێ بیەن.

پیر چین کاشانی فرمایش کیت:

دست و دلی ویت بکره شره

هر کاری بده آنه مکره

گرفت بنەڕەتی ئەوەسەک مەردم یارسان لە ژێر سایەی جمهووری ئسلامی و نزام ولایت فەقیە ناتوانن وە ئازاد بژیەن چویکە نزام دوژمن ئەسڵی ئی مەردمە نزام ئەرزشی و ئیدئولوژیی ئسلام توندڕەو یا ئسلام سیاسییە ک وە ٧٤مین فەرمان وە لایەن داعش ئەڕا سەر ئێزەدییەکان ماهیەت خوەی نیشان دا. سازمان دموکراتیک یارسان هوویچ تەوفیرێگ لە بەین ئسلام سیاسی چ وە مودڵ ئەهل تەسەنون یا شیعە نازانێت و شایەت تەنیا تەوفیریان ئەوە بووت ک لە متودگەل جوراوجوور خشونەت ئسفادە کەن.

سازمان دموکراتیک یارسان باوەڕ دێریت کە کرماشان مێنێتە قالی بێجاڕ و جوور هندە ک توانستگەس هم ئەدیان موختەلف، زوانگل موختەلف و ئتنیکگل موختلف لە ناو خوەیا جێوە کەیت. سەرەڕایێ تەمام ئختلافات و دەرگیرییەکان ک لە توویل تاریخ لەی ناوچە وە وجود هاتگەس، ئەما ئەدیان، باوەڕەکان و مەزهەبەکان، سونی، شیعە، یهودی، مسیحی، بهایی، زرتشتی و یاری، یارسانی،کورد و فارس توانستنەس یەکتر تەحەموڵ بکەن و لە کنار یەکتر زندەگی بکەن. وەداخوە ئێ زندەگیە فرە جار شکەنندە بیە و جوور ئەسکڵ ژێر خوڵەکەو هەر وەخت چو کریاسە پێا گرِ گردگە و تا وەختێ ڕاهەڵ ئەمەڵێ و عەقڵانێ و هەموویشەیی ئەڕایێ پەیا نەکریەت، بێشک هەر وەی جوورە توانێ شکەنندە بووت.

سازمان دموکراتیک یارسان باوەڕ دێریت نە هیچ لایەنێگ لە شەڕ و مەرافە لەی ناوچە توانێ لایەنێگ تر وە در بنەیێ و نە هیچ لاێکیچ توانێ خوەی وە پیرووز و براگەورە بزانێت یا بتوایێت خوەی بەرتەری بیەیت وە سەر پێکهاتەیێگ ترا. پیروززیی دەسکەفت تەمام مەردم ئێ ئقلیمەسە و بازندەی ئەسلییچ هەر هەمان مەردمە. ئیەیچە مانای ئەوەسە ک چارەنوویس ئێ مەردمە وەل یەکا گرێ خواردگەس و ئیمە باوەڕ دێریمن ک همزیستی ئجتمایی و دیالووگ خاسترین متودە ئەڕا کار هاوبەش و چارەسەرکردن گرفتەکان. بێگوومان لەی بوارەو یارسانەکان تاریخێگ دوویر و درێژ دێرن لە دیالووگ، تولرانس و همزیستی ئشتمایی لە سەر بنەوای ئنسانمەداری و ئخلاقمەدارِیی و هەرلێوا هاوسانی بەین ئافرەت و پیاگ. ئیانە تەنیا بەشێگن لە ئەرزشگەڵ تەمەدون یارسان ك هەم توانێت دنیاشموول بووت و هەمیچ مودلێگ ئەڕا ژیانێگ لە سەر بنەوای سەئادەتمەندیی و فەزیلەت.ئیمە بایەد قەبوول بکەیم ک مەحکوومین وە قەبول کردن یەکتر و بایەد بتوانیم لە ناو سوڵح و ئاشتی وەگەرد یەکتر ژیان بکەیمن.

ئاخێز ئنقلابی پالا ڕچان/دی ١٤٠٤

وە دەلیل شەرایەت نالە بار ئختسادی و نوسانات پویلی لە ئێران، فرە لە بازارِیگەڵ وەرانوەر وە شەرایەت مەوجوود هەڵوێست نیشان دان . بازارِیگەڵ لە تاریخ سیاسی و ئجتمایی ئێران شوون و لوون خاون گاریگەرِیی داشتنەس. ئترازات بازارِیگەڵ توزە توزە وارد فاز جدی و ساختارشکنانە بِی. هەر ئەو جوورە تاریخ ٤٧ ساڵە موبارزات مەردمی دژ حوکمەت ئاخوندی و ئسلامی نیشان داگە، مەردم ئێران لە دەروەچەڵ جوراوجوور و لە برەنگاگەڵ تاریخی ئەڕا پاوەگەزدان جدی دژ وە رەژیم ئسفادە کەن. ئیمە شایەت هێزگردن و ئاخێز مەردمی لە دە سال ئاخر بیمنە. ئاخێز ساڵ ١٤٠٤ هات مەسەڵەی ڕووژ وە ملمووس زنگانی ئنسان ئێرانی وەگەرد ئەرزشگەڵ ئاخێز ((ژینا))گرێدا و لە نتیجەی هامێتەکردن پەیامگەڵ ئێ دوو ئاخێزە زەین و هووشیاری و دەستگای ئاخێز لە ئێران وە ئاستێگ بەرز رەسان.

ئاخێز سال ١٤٠٤ ، هەر ئەو جوورە لە یەوەر ئشارە کریا، بییە مەسەڵەی سیاسی و ئجتمایی تەمام چین و توێژەکان جەمگەی ئێرانی ، وە نە تەنیا جەخت لە سەر مەسەڵەی ئختسادی کرد، بەڵکوو مەسەڵەی قەیران ماڵی و ئختسادی وەسڵ کردە مەسەڵەی دموکراسی خوازی، حوکمەت قانوون، سکولاریسم و باقی پاردایمگەڵ دنیای مودرن ک کەرامەت ئنسانی جوور ئەسڵ بنیادین لە ساختار و مناسبات سیاسی و ئجتمایی لە وەرچەو بگرێت.

وەچەکووشی لە دەی مانگ(پالا ڕچان)

ڕەژیم جمهووری ئسلامی ، جوور جاران، نە تەنیا گووش لە خواستگەل مەردم نەگرت ، بەڵکوو جوور خسڵەت هەمیشەیی و وە شکڵێگ تاکتیکی پلان ئەڕا جیۆەجێکردن وەچەکووشی دەی مانگ ئامادە کرد. لە ڕووژگەل ١٨ و ١٩ پالا رچان/دی ، وە پشت بەسان وە ئامارەگەل جێ ئتوار، بیشتر لە ٩٠ هزار ئێرانی وەچەکووش کرد. جمهووری ئسلامی لە ژێر ویانک ئەوەیکە ک هەر جوورە ئاخێز یگ سەر وە قودرەتگەل خارجی و زد ئنقلابە و بایەس وە وەحشیانە ترین شێوە بێدەنگ بکریەت. لە شوونێ وە ئسفادە لە دەزگای پروپاگەندەی نزام توتالیتەر توجیەی مەزهەبی و سیاسی ئەڕا جنایەتەکانێ تێرتوە.

لە ناو ئی وەزیەتە، ئاخێز نیرووگەل سیاسی هەرکامیان وە نەوبەی خوەیان فراخوان دان و داوا لە مەردم کردن ک هەڵویست نیشان بیەن ، لایەنێگ داوا کرد مەردم بانە ناو خەیاوان، یەکیک تر ووەت اعتصاب بکەن، وەلێ لە ڕاسییا مەردم ئێران، مەخسوسەن لە شارگەل مەرکەزی و خوەر ئاوای ئێران ، لە روژگەل ئەوەڵ ، بێ ئەوەێگە بکەفنە ژێر کاریگەری ئی نیرووگەلە ، خوەیان هاتن وە ئلهام وەرگرتن لە سازماندەهی لیدرگەل ناو مەیدان، ڕەژیم وە چالش کیشان. مەردم خوەیان شوئارگەل دڵخواز و ساختارشکەن مەیدان موبارزە دەس نیشان کردن.

یاران جەمگەی یارسان ئەڕا ئەوەڵین بار لە تاریخ هاوچەرخ خوەی فرەترین قوروانی لە ئاخێز ١٤٠٤ دا. بیشتر لە ٥٠ نفر لە یاران جەمگەی یارسان لە ئی ئاخێزە گیان خوەیان لە ڕێ ئازادی بەختکردن. توانیم وەبێ زیادەڕەویکردن بوویشیم ک نسبەت وە جەمیەت جەمگەی یارسان ، مەردم ئی جەمگە بیشتر لە باقی گروگەل ئجتمایی لە ناو ئێران قوروانی داگەسە لە جەریان ئاخێز ئاخر. شارگەل و ناوچەگەل ئقلیم یارسان بینە سەنتەر ئەسڵی ئاخێز ئی دوایە و توانیم بوویشیم ک جارێکتر کرماشان، جور دەورەی ((نهضت مشروطه))، بییە قافلەسالار موبارزات مەردم ئێران ئەڕا ئازادی.

جوقرافیای هویەتی و اجتمایی یارسان لە جنووب زاگروس و لە شارگەل وەک کرماشان ، ئیلام، لوڕسان و همدان (کالە) جوور جدی ترین واقعیەت سیاسی و اجتمایی ئێران لەی مەرحەڵەی تاریخییە سەرهەڵدان و وە دایین قوروانی و خوین فرە ک ئاخرین سەنگەر ئازادییە ک ڕەژیم هەمرای نەتوانستگەس ئرادەیان بشکنێت.

کالە لە ئاخێز ژینا پشت شارگەل ئێران و کوردسان گرد و لە بەین تەمام ئێران وئی شارگەلە ڕابتەی ئورگانێک ئەڕا ساختارمەند کردن ئاخێز دورسکرد، وەلێ وە داخوە لە ئاخێز ١٤٠٤ وە جوورێگ وە تەنیا مەن ، چویگە وە گفتمان حاکم بان و خوار تەسلیم نەوی، بەڵکوو تەنیا لە سەر دموکراسی خوازی پا داگەز و بێ مەحەل جەنگ حیدریە و نعمتیە پهلویسم و حزبگەل پەیوەس وە کورد کرد.

ئیسە جەنگ ئسرائیل و ئمریکا دژ ئێران هەمرای ئدامە دێرێت. ترامپ هەر لە وەخت وە سەر کار هاتنێ وەتیا ک ئەو جوور باقی رەیس جمهوورگەل وەرین ئمریکا وارد جەنگ وەگەرد هوویچ ولاتێگ ناوت و مەنافەگەل مالی و ئختسادی ئمریکا ئەڕای موهمە، وەلێ دیارە ک لوبیگەرایی ئسرائیل لە ئمریکا، مەسیحیگەل توندڕەو دام و دەزگا و ئدارەی ترامپ و نتانیاهو، ترامپ مەجبور وە بەشداری لەی جەنگە کردنەس، جەنگێگ ک ئاماجەکانێ فرە ناڕووشنە. ئمریکا و ئسرائیل، لە هەلوومەرج ئیسە هەرچەن هانە سەنگەر هاوبەش جەنگ دژ ئێران، وەلێ هەرکامیان ئاجندا و ئاماجگەل مەخسوس وە

خوەیان دێرن. ئمریکا وە قەوڵ خوەی تواێت قودرەت هەستەیی و مویشەکیی ئێران مادود بکەیت، وەلێ ئسرائیل بێشتر بەرنامەی ڕمانن یا لە ناوبردن ڕەژیم و ئەگەر ئەڕای دەس بیەیت، پرووژەی دابەشکردن ئێران ها وە دەسیوە چویکە ئسرائیل ها لە سەر ئەو باوەڕە ک وە دابەشکردن ئێران توانێت ئ ولاتە وەگەرد شەرایەتێگ رویوەڕوی بکەیت ک جارێگ تر نەتوانێت بووت وە هەڕەشەیێگ جدی ئەڕا سەر ئسرائیل. لە وەرانوەریچ جمهووری ئسلامیی ئێران وە پشتیوانی چین و ڕووسیە و هەرلێوا گروپگەل نیابەتی لە یەمەن، لووبنان و ئەڕاق لە گشت کاناڵ و کارتێگ ئسفادە کەیت ئەڕا دورسکردن فشار وەرانوەر وە ئمریکا و ئسرائیل وەخاتر مانەوەی خوەی. یەکیک لەو کارتگەل ژئوپولتیگە ک ڕەژیم لە جەریان ئ جەنگە وەکاری هاوردگەس، تەنگەی هورمزە.

جشتێگ ک ئەڕا مەردم یارسان ئەهمیەت راهبردی و حەیاتی دێرێت ئەوەسە ک ئەگەر زەمانێگ خلا قودرەت بایەتە پێش لە ئێران و مەخسوسەن لە جوقرافیای کالە((کرماشان، ئیلام، لوڕسان، هەمەدان) و یارسانیگەل نیشتەجێ کەلان شارەکان و هەرلێوا یارسانیگەل تورک زوان لە تبریز، ئورومیە و میاندواب، جەمگەی یارسان چ جوری بتوانێت لە کەرامەت و مەنافەگەل خوەی دەفا و خاوندارییەتی بکەیت. ئیمە لە مەنتەقەیێگ حائل(Buffer-Zone) قرار گردیمنە. لە بار ژئوپولیتیک و ژئوئستراتیژیک ئەهمیەت خاس خوەمان دێریمن. ئیمە وە گەرد کوردستان عەراق هاوسایمن ک ١٢ ساڵ وەرجە ئیسە وەخاتر دورس بین دیفاکتوێگ لە سووریە و عەراق، دەوڵەت ئسلامی عەراق و شام ناسیاگ وە داعش وە پاڵپشتی ولاتگەل دەسەڵاتدار قەربی ، چەن ولات عەرەبی و شان خالیکردن پارت دموکرات کوردسان-عەراق لە شەنگاڵ هەفتاوچوارمین فەرمان جینوساید دژ وە جەمگەی ئێزەدی ئەنجام دا. ئیە گەورەترین زەنگ خەتەرە ئەڕا سەر جەمگەی یارسان ئەگەر هەمان شەرایەت لە ئێران بایەتە پێش. هەر وەی بوونەوە، یاران جەمگەی یارسان چ لە ناوخوەی ولات و چ لە دەیشت ولات بایەس وە وشیاریی و ئامادەگی تەمامەوە وەگەرد خلا قودرەت لە ئتماڵ ڕمیان ڕەژیم توتالیتەر جمهووری ئسلامی هەئسووکەفت بکەن. یاران بایەس خاس بزانن ک سازمان دموکراتیک یارسان جوور مەسوولیەتێگ تاریخی، ئخلاقی و سیاسی لە تەمام قودرەت و نفوز خوەی ئسفادە کەیت ک بتوانێت وە هاوکاریی وەگەرد شەخسیەتگەل سیاسی، ئجتمایی، مەدەنی جەمگەی یارسان وە هەرلێوا پێکهاتەکان ترەگ دەفا لە کەرامەت مەردم نیشتەجێ جوقرافیایی کالا و باق شوونەکان تر بکەیت.سازمان دموکراتیک یارسان دڵنیایی دەیت وە مەردم یارسان ک تەمام ئ مەسەلەگەل ڕاهبردییە وە وردی لە وتاق فکریی خوەی والاوێژ کەیت و پلان و مکانیزم گونجیاگ ئەڕا پاراستن کەرامەت و مەنافەگەل جەمگەی یارسان دارشنێت.

کەلام ئاخر

مەردم یارسان ک پەێڕەو دین یارین، وە خاتر دەفا لە ناسنامە، زوان وە فەرهەنگ خوەی، هەمیشە لە لایەن دەسەڵاتداران حوکمەتی و ئقلیمی لە ژێر زوڵم چەن قاتی و دوچەوەکییا بینەس. جەمگەی یارسان جوور بەقیەی ئنسان و جەمگەکانتر دنیا، خاوەن ئایین، زوان، جەهانبینی، فەرهەنگ و ئەرزشگەل ئجتمایی و فەرهەنگی مونحەسر وە خوەیانن.

مەتنگەل نویسیاگ و تاریخ شەفاهی یارسانی و فەرهەنگ و باوەڕ یارسانی کامڵەن سابت کەیت ک دین و باوەڕ یاری لە ناوچەگەل کوردنشین جوور یەک جومشت ئنقلابی و بەرگریکار لە وەرانوەر داگیرکەران سەرهەڵداگە و توانستگە لە ناوچەگەلتر ئێران و فرە ناوچەی تر لە خارج ئێران پەیرەو داشتوویت.

مەردم یارسان، بەنا وە سونەت و عورف وەرین ئازادیخوازیی و ئنسانمەهوەری هەمیشە لە دەورانگەل جیا جیا تەلاش و موبارزە کردنە تا ئەفکار ئازادیخوازیی، ئنسانمەنشی، فەرهەنگ تولرانس و وە عەقلانی کردن جەمگە بووتە مەزەنە و مەئیار ئەرا جەمگەیێگ سەرکەفتگ، ئنسانمەهوەر، ئخلاقمەهور، سەئادەتمەند و خاون فەزیلەت سیاسی و ئجتمایی.

جمهووری ئسلامی، وەک نزامیک عەقیدەتی – ئیدئولوژیکی، خاون ڕەفتار سیاسی مەخسوس وە خوەیە ک لە چوارچوو هەمان دەستگای عەقیدەتی حوکمەت و نزام "جمهوری اسلامی و اصل ولی فقیه" تاریف کریاگە. لە توویل ٤٧ ساڵ وەرین، ئی حوکمەتە نێروگەل سیاسی و ئجتمایی موخالف وە شێوەگەل جوراوجوور ئەرا ڕمانێ یا ناچارکردنێ وە موزاکرە لە سەر ئسلاح کردن ساختار نزام وە دژی وارد جەنگ نزامی ، سیاسی و تبلیقاتی بینەس. تا ئیسە هوویچ قودەرتێگ موخاڵف ڕەژیم نتوانستگە بووتە چاڵشێک سیاسی جدی یا هەتا خەتەریک موەقەتی و ئەمنیەتی ، سیاسی و نزامی ئەرا سەر دەسەڵاتدارگەل تەێران. تا ئەورێکە وە موبارزەی سیاسی و نزامیی مەردم ناو ئێران ڕەبت دێرێت، بیشتر ئی موبارزە بیەسە بایس ئەمنیەتی و میلیتاریزەکردن ناوچەگەل شوون نێشتەجێ بین مەردم مەدەنی و ژیان تا ئەندازەیک فرە وەگەرد چاڵشگەل ئختسادی و ئجتمایی رویوەروی کردگەس. لە لایێگ تروە ئی سیاسەتە بیەسە فاکتەرێگ ک ڕەژیم کەمتر ئەهمیەت وە پروژەگەل مەخسوس حەیاتی و شاریی یا ناوچەیی جوور جادە و بان، شەرایەت سەنعەتی، بەشگەل تەندرووستی یا خەدەمات پزشکی و دەرمانی،خوەندن، ناوەندگەل تجارتی و توریستی، سیستم موخابراتی و ناوەند تاقیقاتی و قەیرە بیەیت.

ئیەیچە مانای ئەوەسە ک حزبگەل و جەریانگەل سیاسی و موخاڵف بێ ئەوەیگە وە خوەیان بزانن کەفتنەسە تەڵەی بەرنامەگەل ڕەژیم . ڕەژیم لەی مەسەڵە جوور ویانکێگ ئسفادە کەیت ئەرا ئەوەیکە شوون زنگانی خەڵقگەل یا نەتەوەگەل ناو ئێران هەرلێوا وەگەرد مەسەڵەی ئەمنیەتی دەرگیر بکەیت و هوویچ وەخت ئامادە نیە بەرنامەیێگ ئستراتیژیکی یا ڕاهبردی ئەرا سەرمایەگوزاری کەلان و پایدار لەی ناوچەگەلە دابنەیت. تەنانەت کەسگەل خاون سەرمایە وە دەلیل مەسەڵەی ئەمنیەتی و هیشتنەوەی ناوچەگەل ماروم لە ناو فەقر و دویاکەفتن لە تەمام بوارەکان، ناچارن وە خانەوادەوە روی بکەنە کەلان شارەکان جوور ئسفەهان، شیراز و تەێران وە مەنزور سەرمایەگوزاری. وەختای ئی شارگەلە لە بار سەنعەتی، خەدەمات و بوارگەل ترەگ کار مودرن دویاکفتیگە وە فەقەت لە زەمینەی بڕێگ لە بەخشگەل سوونەتی وەک کشاوەرزی و دامداری خاون بازاریک مادودە. لە وەر نەوین مکانیزمێگ دورس لە بار تکنۆلۆژی و سەنعەتی ناچارن جوور کارگەر مەهاجر روی بکەنە شارە گەورەکان و لەیوا گوڕیەن وە ڕەقەمگەلێگ لە ناو تەبەقەی خوارین جەمگە و ئی دووچەوەکییە کارێگ کەیت ک ئەوان دەسڕەسی وە حقووق ئجتمایی جوور تەبەقە بانین یا ناوەڕاس نەیرن.تەنیا چشتێگ ک لە ژیان ئی ئنساگەل شەریف و زامەتکیشە گوڕیاس ئەوەسە ک لە بار ئجتمایی و ئختسادی شەرایەتیان لە کەشاوەرز و دامدار گوریاگەسە "کارگرێگ ک تەمام نێروو خوەی دەیت وە قەوڵ کارل مارکس ئەرا وەرگرتن کەمترین هەقدەس.

سدی باوەڕ دێرێت ک وەخت ئەوە هاتگەس ک جەمگەی یارسان خوەی ئەرا ئاڵوگووڕ چارەنوویسساز سیاسی ئامادە بکەیت .ئەرا خوەئامادەکردن و مودیریەت کردن ئقلیم یارسان، بایەس ئاخێز ((مەڕنەو)) و ١٣٠٠ ساڵ پاوەگەزدان یارسان وە بنەما بگرن. پارادایم یارسان و تەمام ئەرزشەکانێ، بنەوای تێکووشان سازمانە. هەر وەی بوونەوە، تەمام یاران جەمگەی یارسان هەم لە دەیشت وڵات و هەمیچ ناوخوەی وڵات چڕیمن ئەرا موبارزەی سیاسی، دیپلماسی، مەدەنی و میدیایی و

خولاسه له تەمام دسەنگەرەکان دژ وە ڕەژیم توتالیتەر جمهووری ئسلامیی ئێران. ئیمە وە ئلهام ورەگرتن له تاریخ ۱۳۰۰ ساڵەی موبارزاتی یارانمان و مەخسوسەن دەوران پەردیوەر جوور شارەگ ئی موبارزە، ئامادەگی تەمام دێریمن ک له دورس بین خلا قودرەت وەزیفەگەل تاریخی، خاونکاریی، یاری و یارسانی خوەمان جێوەجێ بکەیمن چویکه پاراستن مەوجودیەت و هەستی جەمگەی یارسان تەنیا یەک زەرورەت تاریخی نیە، بەڵکەم ئەولوویەت یەکم سازمان دموکراتیک یارسانه جوور بەشێگ بووی و جیانەکریاگ له پەیکەر جەمگەی یارسان.

سازمان دموکراتیک یارسان تەقالا کەیت ک وەل سازمانگەل مەدەنی، حقووقی و فەرهەنگی له داخل و خارج وە هەماهەنگی سیستماتیک وەگەردیان، وە عەقڵ و ئەندیشەی ئازاد یارسانی له سەر سازوکارگەل عەمەڵی و پراگماتیستی وە یە ئجامع برەسیم ک بەر ئەساس ئەوە خەتگەل ئستراتژی و قرمز موبارزاتی خوەمان و جەمگەی یارسان دەسنیشان بکەیم. گەزاف نیە، ئەگەر بوویشیم ک سازمانگەل یارسانی لازمه لەی هەلوومەرج حەساس و حەیاتییه گام هێز بیەن ئەڕا دروسکردن "وتاق فکری و ئستراتژیکی". سدی له بار تکنیکی و فەنیوە ئامادەگی تەمام دێرێت ئەڕا پراکتیزەکردن ئی پلان راهبردییه. هەر وەی بوونەوە، له ناو ئی "وتاق فکری و ئستراتژیکی"یه بایەد بتوانیم وە بەشداریی کەسگەل کارناس له بوارگەل سیاسی، ئختسادی و حقووقی، تەمام فەئالیەتگەل موبارزاتی و سیاسی ئەڕا ئایندەی جەمگەی یارسان بخەیمه ژێر زەرەبین و واڵاوێژ کردن و دەس ئاخر له سەر بنەوای ئمکانات و توانایيەکانمان مانیفستێگ یا نەخشەرێگ ئەڕا ئدارەکردن ئقلیم یارسان ئامادە بکەیمن. ئەڕا نموونە، جەمگەی یارسان تا شوونێگ ئەڕای ئمکان داشتوویت پەرە دەیت وە سازو کارگەل موبارزەی دویر له خشونەت یانێ مەدەنی و تەنانەت نافەرمانی مەدەنی جوور متودێگ سازگار له ناوخوەی وڵات. جوور پارادایم فکرییچ تاریخێگ ۷۵۰ ساڵه له دیالووگ، تولرانس، شایستەسالاری و نزام ئخڵاقیی یاری و ئەرزشگەل جەمگەی یارسان بنەوای تێکوشانمانه ک جوور نموونه توانیمن ئاماژە وە ئەرکان یاری بکەیمن:

یاری چوارچێوەن باوەریش وەجا

پاکی و ڕاستی، نیستی و ڕەدا

چرین کارناسگەل بوار سیاسی، حقووقی و ئقتسادی ئەڕا ناو ((وتاق فکری و ئستراتیژیکی)) سدی له ئەو ڕاسیوە سەرچەو گرێت ک ئیمە باوەڕ وە شایستەسالاری جوور یەکیک له پارادیگمەل یارسان دێریمن و نزیک وە ۱۰۰۰ ساڵ وەرجه ئیسه و تەنانەت وەرجه قەرنییەکان ، یارانێگ دانا جوور باوە فقی و شا خوەشین باس له ئەهمیەت شایستەسالاری کردنەس.

شا خوەشین مەرەموو:

فقی بیا ماو تو از هم نەڕەنجیم

قەپان باوەڕیم، مێردان بسەنجیم

تەفرەنج: قەپان له ئەدەبیات گوورانێ یانێ تەرازوی.

ئیمە جوور سدی باوەڕ دێریمن ک پارادیم یارسان لە سەر بنەوای جەمگەیێگ سیاسی و ئخڵاقی دامەزریاگەس و نەک باوەڕ وە دانایی و شایستەسالاری دێرێت بەڵکەم تا ئەڕای بکریەت خوەی لە فەرهەنگ توندڕەوی، خشونەت و کارگەل تروریستی دویر گرێت و ئامادە نیە ک ئخڵاق سیاسی بخەیتە ژێر پا مەگەر ئەوەیگە ک کەرامەت ئنسانی ئی جەمگە و ئەرزشەکانێ وە لایەن جەریانگەل فاشیستی، تروریستی جوور سەلەفیزم جەهادی و کەسگەل پاوەنخوازوە بکەفێتە خەتەروە.

سوڵتان سەهاک لەی بارەوە مەرەمووو:

ڕای حەق تاقیقەن، ڕای حەق تاقیقەن

هەرکەس بگیرۆ ڕای حەق تاقیقەن

وێش جیاکەرۆ چە بەد مەخڵووقی

بێزار بوو نە دین ڕاگەی شەقیقی

ئەزم عاشقش ئادیش مەعشووقەن

چەی سەر و چەو سەر مەدەیش مەزەو قەن

تەفرەنج: تاقیق لە ئەدەبیات گوورانی و هەورامی وە مانای دەقیقە. ئەڕا نموونە، مەنزور سوڵتان ئەوەسە ک ڕێ حەق دروس و هەتمییە.

ئیەیچە مانای ئەوەسە ک مەنافەگەل جەمگەی یارسان و ئەرزشەکانێ خەت قرمز سازمان دموکراتیک یارسانە و هەر وەیخاترە ئجازە نایەیت ک هوویـچ کەس و لایەنێگ لە ژێر هوویـچ ویانکێک سیاسی و ئەمنیەتی یا نژادی و ناسیونالیستی ئقلیم یارسان جوور شوونێگ ئەڕا مانوڕدان ئسفادە بکەن. ئوتاق فکری سازمان دموکراتیک یارسان فرە وە مەسولیەتوە وەگەرد مەسەلەگەل حەساس لە ناو ئقلیم یارسان و ئەرزشگەل دنیاشموول جوور حقووق بەشەر، دموکراسی مشارەکەتی، مەسەڵەی منداڵگەل، ئافرەتگەل و موحیت زیست هەڵسووکەفت کەیت.

سازمان باوەڕ دێرێت ک ئی ڕەژیمە لە مودەت ٤٧ ساڵ لە حوکمڕانیی ئسلامی نیشانی داگەس ک هوویـچ زەمینە و بەستەرێگ ئەڕا ئسڵاحات ساختاری لە تێ وجود نەێریت و تەنیا ڕێ ئەڕا ڕەسین وە دموکراسی مشارەکەتی، پلورالیسم ناب، سکلولاریزم و حوکمەت قانوون-مەحوەر ، ڕمانن ڕەژیم جمهووری ئسلامی ئێرانە.
جارێگ تر وە ویانک سازکردن کونگرەی هەفتم پا لە بان ئەو ڕاسییە دەیمە گەز ک سەرەڕای تەمام زۆڵم و ستەمەکان دەسەڵاتداران دژ وە جەمگەی یارسان و ئەرزشەکانێ ، سازمان دموکراتیک یارسان ئنسانمەهوەری، ئخلاقمەهوەری

ئازادیخوازی، دموکراسی خوازی، هاوسانی ژن و پیاگ، فەرهەنگ تۆلرانس و وە عەقڵانی کردن جەمگەک ئنسان بووتە ساحێو ئختیاراتت، خودموختاری و ئەرزشگەل ئنسانی و ئجتمایی خوەیۣ کردگەسە بنەوای ئەرزشیی خوەی تابتوانێ لە ئایندەیا جەمگەیێگ ئخلاقی، سالم، سەرکەفتگ، شایستەسالار و خاون زانست داشتوویت.

سازمان دموکراتیک یارسان، سازمانێکە کە لە بەتن مەردوم یارسان سەرهەڵداگە و خەتە فکرییەکان خوەی لە سەر بنەوای فەرهەنگ و خواستەکان ئۣ جەمەگە نویساگەس، چوینکە سازمان دموکراتیک یارسان یەک زەرورەت تاریخیە ئەرا مەردم و جەمگەی یارسان وە گێشتی. هەر وەی خاترە، چەوەڕوانیمان ئەوەسە ک مەردم یارسان، سازمان دموکراتیک یارسان وە مۆڵک خوەیان بزانن و ڕووڵەکان ئۣ سازمانە وەک ڕووڵەگەل بوومی خوەیان هەساو بکەن، چویکە ئەو کەسگەلە ک لە هەلوومەرج ئیسە شان دانەسە ژێر جەور و ڕەنجگەل یارسان بەشێکن لە سادق ترین ڕووڵەکان جەمگەی یارسان ک مەنەفاگەل جەمگەی داڵگ لە بان تەمام مەنافەگەل ترەگ دانانەس و هەرگز ئامادە نیەن لە سەر حقووق سیاسی، ئقتسادی، ئجتمایی و فەرهەنگی مەردم یارسان و خەتە قرمزەکانێ وەگەرد هوویـچ کەس و لایەنێگ سازش بکەن. ئیمە باوەڕ دێریمن ک حقووق جەمگەی یارسان قابل مەزاکرە یا سازش نیە. هەر وەی بوونەوە و ئەڕا وە ئاماج ڕەسین فرە هەوەجەس ک هەم پاڵپشتی لە ڕووڵەکان خوەتان بکەن و تەنانەت مودیریەت ئۣ حەرەکەتە بکەن چویکە سدی باوەڕ قویلێگ وە تەقسیم قودرەت و دموکراسی مشارەکەتی، هاوسانی بەین ئافرەت و پیاگ و جیایی دین لە حوکمەت دێرێت. سدی هەرلێوا باوەڕ دێرێت ک ئۣ جومشت سیاسییە بایەس لە خزمەت جەمگەی یارسان و تەمام پێکهاتەکان ترەگ لە ناو ئقلیم یارسان و تەنانەت جنووب زاگروس وە گشتی بووت.

سدی وە لە وەرچەوگرتن ئەسل مەنتق وە ئمکان لە سیاسەت فایدەگرا و ئیدەئالیست (اخلاق مدار) ئەڕا مەنافە و مسالح مەردم یارسان بەر ئەساس فکر وئەندیشەی سیاسی و پارادیم فکریی خوەی ک سەرچەوە لە ئەرزشگەل یارسان وەرگرتگەس تا ڕمانن ڕەژیم تەێران و ڕەسین وە ئازادی بێوچان ئدامە وە موبارزە دەیت. جارێک تر سازکردن هەفتمین کونگرەی سازمان دموکراتیک یارسان لە تەمام یاران بمارک بووت و وە ئمێد کونگرەیێگ دموکراتیک و هەڵوژاردن تیمێگ تازە ئەڕا شەورای مەرکەزی و ڕەهبەریەت ک بتوانێت لەی هەلوومەرج هەساسە، شایستەی جەمگەی یارسان بووت.

شەورای مەرکەزی سازمان دموکراتیک یارسان، هەڵوژیاگ کونگرەیۣ ٦
٤ و ٥م   ئاپریل ٢٠٢٦ م ، ئوسلوو